Hakkapeliitta

N:o 42
1941
4 MK

VIHOLLISPESÄKKEEN VALTAUS

(Liittyy kuvasarjaan ss:lla 1334—5)
Valok. TK-Viitasalo.

SUOJELUSKUNTAIN KOMENTAJAN ASETTAMA JOHTOKUNTA:

Osastopääll. M. Kivilinna (puh. joht.), toimistopääll. Albin Manner (varapuh. joht.), toimitusjohtaja A. W. Jusu, piiripääll., eversti P. O. Ekholm, maist. Yrjö Ylänne ja taloudenhoit. Sten Keso.

TOIMITUS:

Kaivokatu 6. A. — Avoinna klo 10—16, lauant. ja juhlapäivien aattoina klo 10—14.

KONTTORI:

Kaivokatu 6. A. — Avoinna klo 9—16, lauant. ja juhlapäivien aattoina klo 9—14.

Puhelin 61 606
(vaihde).

Muina aikoina:

Tilaukset ja osoitteenmuutokset sekä kassa (23 679).
Taloudenhoitaja (39 445).
Päätoimittaja . . (24 760).

Ilmoitusten käsikirjoitukset jätettävä viimeistään 2 viikkoa ennen lehden ilmestymispäivää.

Tilaushinnat:	1/1 v.	1/2 v.	1/4 v.
Kotimaassa	90: —	50: —	30: —
Ulkomailla	160: —	90: —	50: —

Hakkapeliitta

Omistaja ja kustantaja:
Suomen Suojeluskuntajärjestö

KUUDESTOISTA VUOSIKERTA

Päätoimittaja:
Yrjö Ylänne

N:o 42

Tiistaina, lokak. 21. p:nä

1941

POHJOISESSA TAISTELLAAN JA EDETÄÄN!

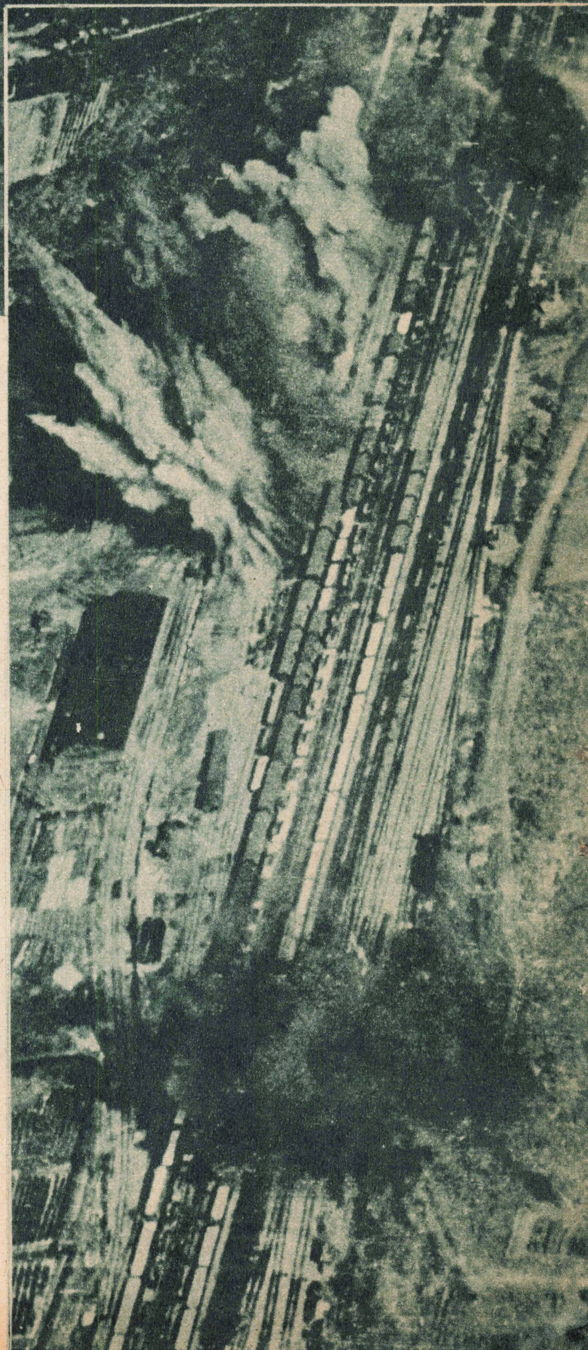
Aamun valjetessa alkaa jännittävä ylimeno K-järven vesillä. — TK-Koivukoski.

»VIHOLLINEN ON MURSKATTU EIKÄ ENÄÄ NOUSE»

Kirjoittanut V. J. VATANEN

Saksalaiset osoittautuivat jo maailmansodan aikana mestareiksi suurten joukkokeskitysten ja sotakaluston siirtojen suorittamisessa hyökkäykseen vastustajan tietämättä. Niinpä Ludendorffin hirvittävä tulijyrä pääsi maaliskuussa 1918 länsirintamalla hyökkäyksessä kohti Amiensia pahasti yllättämään länsivaltojen joukot, vaikka näillä olikin ilmassa tasavertaisuus ja vihiä noista siirroista. Ranskalais-englantilainen rintama uhkasi katketa kokonaan juuri arimmassa kohdassaan ja sisäänmurto oli muuttumassa täydelliseksi läpimurroksi samaan tapaan kuin sitten 23 vuotta myöhemmin tapahtui juuri Amiensin kautta Kanaalin rannikolle Sommen suistoon. Saksalaisten divisioonien hyökkäysvoiman ehtyminen juuri ratkaisevalla hetkellä pelasti kuitenkin länsivallat.

Saksalla on nyt ilman herruus melko täydellisesti itärintamalla ja senvuoksi Hitlerin päämaja saattoi rauhassa ja aivan salassa toteuttaa elo-syyskuussa hyökkäysvalmistelunsa keskustassa ja etelässä, koko Valdain ja Dnjeprin alajuoksun välisellä alueella. Niinkuin Hitler lokakuun 3. pnä Berlinin Urheilupalatsissa pitämässään puheessa mainitsi, oli rintaman takana suoritettu aivan suunnaton organisatiotyö. Saksan suuren »tiemestarin», tri Fritz Todtin valtava työjärjestö oli yhdessä pioneerijoukkojen kanssa kunnostanut monia tuhansia kilometrejä maanteitä ja noin 25 000 km rautatietä. Tärkeimmät radat oli aina rintaman läheisyyteen saakka naulattu uudelleen Saksan omalle eurooppalaiselle kis-

Ylinnä: Idän tuhoamistaisteluista: Sillanpääasema vallataan liekinheittimen avulla.
Oik.: Ryssän asema-alue ilmapommituksessa.

Yllä: Adolf Hitler pitämässä kuulua puhettaan 3. 10. 41 Urheilupalatsissa. Eturivissä haavoittuneita sotureita hartaina kuulijoina.

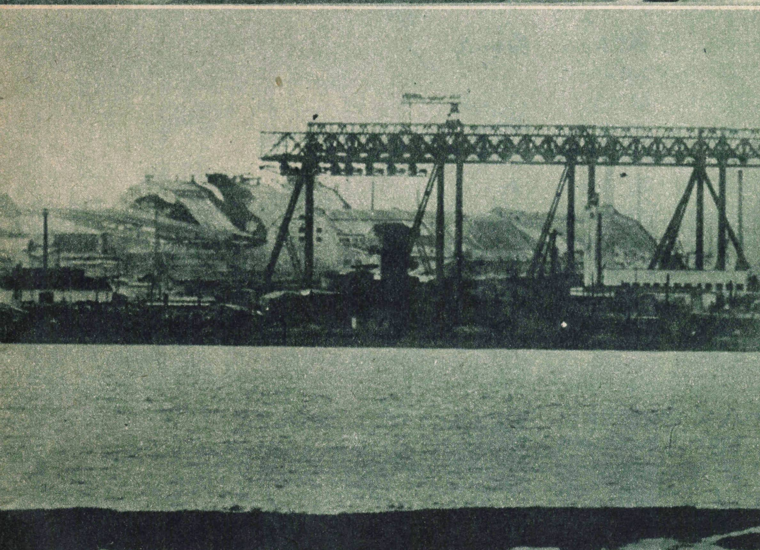
kitys tapahtui niin mahtavana, ettei mitään epäonnistumista saattanut odottaa.

Näiden valmistelujen lähetessä loppuaan oli myöskin huolehdittu sivustojen varmistuksesta ennen Hitlerin sitten ilmoittamaa ratkaisevaa iskua, josta hän vakuutti, että »vihollinen on murskattu eikä enää nouse». Kenraalisotamarsalkka von Leebin armeijaryhmä puristi suuren osan Vorošilovin armeijaryhmää Pietarin jättiläismottiin iskien kiilan Pähkinälinnaan ja toisen Oranienbaumin ja Pietarin välille Kronstadtin lahden rannikolle. Neuvostomarsalkka on turhaan heittänyt massoja tuleen joka päivä takoen idästä ja lännestä tuota eristyskiilaa, joka ei ole murtunut. Ja kun Suomenlahden etelärannikolla omaan mottiinsa erilleen Pietarista joutuneet Oranienbaumin—Yhinmäen rannikkolinnoitusvyöhykkeen yhteydet Pietariin on koetettu palauttaa lähettämällä bolševikkijoukkoja mielettömiin maihinnousuihin Pietarhovin rannalle, on tulos ollut joka kerta sama. Tuhansien ja taas tuhansien neuvostosotilaiden hyödytön uhraus.

Pietarin motti kestää ja askarruttaa enemmän kuin tarpeeksi marsalkka Vorošilovia. Miljoonan sotilaan ja ehkä kolmen miljoonan onnettoman siviili-ihmisen väitetään olevan tässä onnettomuuden kiehuvassa kattilassa, johon saksalainen raskas tykistö ja ilmavoimat syytävät pommejaan yötä päivää. Se on todellinen Danten Inferno kymmenkertaisena ja siitä voi myöskin sanoa: Lasciate ogni esperanza — Hylätkää kaikki toivo te sisäänjoutuneet.

Täten Saksan sodanjohto varmisti pohjoisen sivustan ja tällä suunnalla ovat varmistuksena myöskin Suomen armeijan joukot, jotka nyt ovat puhdistaneet Aunuksen ja etenevät pohjoiseen päin Äänislinnasta pitkin Muurmannin radan vartta. Taas marsalkka Budennyin armeijaryhmän pääosat kuolemankamppailu jättiläismotissa Dnjeprin itäpuolella Dnjeprin ja Desnan linjojen murtumisen jälkeen teki yhtä perusteellisesti selvää eteläisellä sivustalla. Sekin paljastui nyt Dnjepristä irtautuen ja vyöry lähti liikkeelle Asovanmeren rannikkoa myöten.

Saksalaiset ovat etelässä iskeneet viholliseen kilvan unkarilaisten, italialaisten, romanialaisten ja slovakialaisten liittolaistensa kanssa. Kun neuvostojoukot työnnettiin pois Dnjeprin alajuoksulta yli Nogain aron, tuli punaisen armeijan johdon kiire vahvistaa asemiaan taaempana. Kaukaasiasta tuotuja valiodivisioonia oli sijoitettu uudelle varustuslinjalle, joka kulki Asovanmerestä Dnjepriin Melitopolin—Zaporozjen välimailla, suuren pohjois-eteläisen radan suunnassa. Perääntyvien muodostelmien rippeet otettiin täällä vastaan ja koetettiin ryhmittää uudelleen, mutta siinä ei onnistuttu. Toisten liittolaisjoukkojen, ennen kaikkea kenraali Mannsteinin saksalaisen ja kenraali Dumitrescun roma-

Yllä: Kaukokameran näkymä Kronstadtin lahden yli. Kuvassa näkyy ryssien naamioitu laivaveistämö.

Alla: Sanomalehtipäällikkö Dietrich kertoo ulkolaisille lehtimiehille Berlinissä idän ratkaisutaisteluista.

koleveydelle, niin että kaikki suunnattomat kuljetukset voivat tapahtua ilman uudestikuormausta lähelle määräpaikkojaan. Näitä päähuoltoväyliä ja viertoteitä pitkin virtasi lännestä loppumattomasti uusia joukkoja, sotakalustoa ja varastoja valmiusasemiin punaisen armeijan lopullista murskaamista varten. Koko suuri koneisto toimi esteistä huolimatta matemaattisella tarkkuudella ja voimien kes-

nialaisen armeijan sitoessa 9. ja 18. neuvostoarmeijan asemiinsa ja uhatessa niiden sivustaa, kenraalieversti von Kleistin panssarijoukot vyöryivät tuhoon tuomittujen divisioonien selustaan. Berdjansk ja Mariupol vallattiin, nuo neuvostoarmeijat tuhottiin suurimmalta osalta, yli 64 000 vankia otettiin ja lyötyjen punaisten divisioonien rippeitä takaa-ajaen taistelu siirtyi Donbassin teollisuuspiiriin.

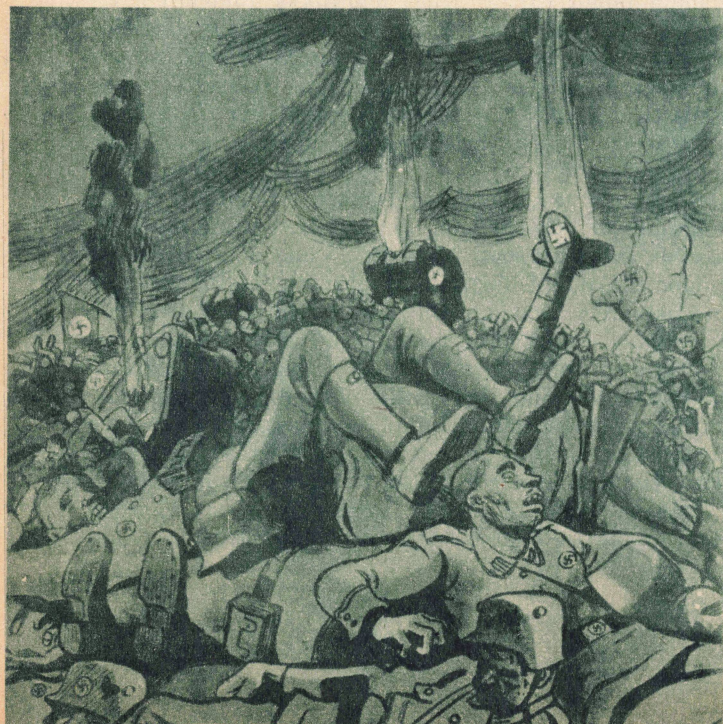
Tuhoamisstrategian klassillisia sääntöjä on siis sovellettu käytäntöön itärintaman molemmilla sivustoillakin, mutta suurimmat riemuvoittonsa yllätystaktiikka näyttää kuitenkin saavuttaneen keskustassa. Punaisella armeijalla ei ole tosiaankaan nimensä ansaitsevaa sodanjohtoa, niinkuin saksalaiset nyt selittävätkin. Marsalkka Timošenko puski otsansa veriseksi saksalaisten asemiin Smolenskin ympärillä, yrittäen tämän kaupungin valtauksella jakaa koko saksalaisen itärintaman kahtia. Suunnitelma oli ehkä hyvä, keskustan puhkaiseminen olisi johtanut kenties aavistamattomiin seuraamuksiin, mutta laskelmat eivät perustaneet tosiasioihin. Punainen armeija on kovin raskas ja hidas iskuväline, paljon heikompi hyökkäyksessä kuin puolustuksessa. Sitäpaitsi bolševikit eivät nytkään luopuneet »tippataktiikastaan», joka ei pystynyt kovertamaan puhki saksalaista graniittia. Joukkoja ajettiin turhaan osastoittain tuleen, ollenkaan yrittämättäkään suurisuuntaista yllätystä. Seurauksena oli vain koko armeijaryhmän päävoimien vähittäinen työntäminen kauaksi eteen, Moskovan suojan paljastaminen ja sitä Saksan päämaja juuri oli toivonut ja odottanut.

Yllätys lokakuun 2. pnä, hyökkäyksen alkaessa 50 km:n levyisellä rintamalla, onnistuikin täydellisesti. Nyt ei käytetty pitkää tulivalmistelua, joka olisi antanut bolševikeille aikaa panna reservejä liikkeelle, vaan lyhyen, erittäin tarmokkaan tykistön ja ilmavoimien yhteistyön jälkeen panssarivoimat ja jalkaväki lähtivät hyökkäykseen. Neuvostojoukkojen selustaan iskettiin syviä kiiloja: Smolenskin koillispuolelta itään ja kaakkoon, Vjazman ja Moskovan yhteyksien katkaisemiseksi, Roslavlin seuduilta Smolenskin kaakkoispuolelta koilliseen Vjazman itäpuolelle täydellisen saarrostuksen aikaansaamiseksi ja samoin Roslavlin tienoilta Brjanskin pohjoispuolitse lounaasta, Konotopin pohjoispuolelta kohti Orelia murtautuneitten panssarivoimien kanssa. Hyökkäyksen tavatonta nopeutta ja voimaa osoittaa se, että saksalaiset valtasivat Orelin yli 100 km:n valmiusasemistaan jo seuraavana päivänä, tk. 3. pnä.

Timošenkon päävoimat olivat täten joutuneet toivottomasti satimeen, kahteen suureen saartorenkaaseen, joita on ositeltu ja niissä olevia neuvostojoukkoja tuhottu saksalaisten tunnettuun tyyliin. Saksalaisten tulivoima on ollut niin tavaton ja ilmavoimien iskut niin hirvittäviä, että jo muutaman päivän kuluttua nämä saarrostetut 60–70 divisioonaa murskattiin hajanaisiksi massoiksi, jotka epätoivon sitkeydellä yrittivät murtautua pois kuolemanrenkaista.

Se ei ole niille kuitenkaan onnistunut ja sadattuhannet kaatuneet peittävät paikoin röykkiöinä tätä Keski-Venäjän kuolemankenttää. Palavien kylien ja metsien loimussa

(Jatkuu sivulla 1340.)

Vas.: Tällaiseksi neuvostopilalehti »Krokotiili» kuvittelee saksalaisten tappion, mutta kuinkahan ryssälle itselleen on käynyt Brjanskissa ja Vjasmassa?

Oik.: Tällä karttalohkolla on suoritettu ratkaisutaistelu Venäjän nujertamiseksi.

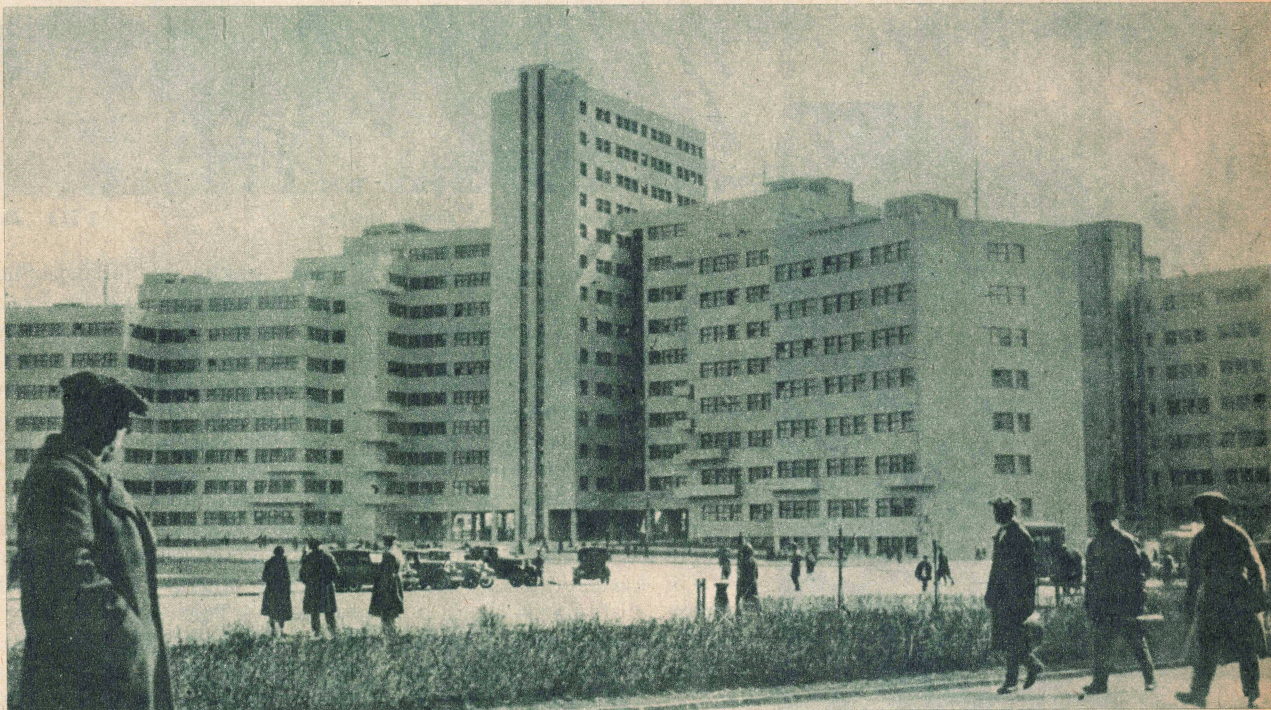
UKRAINA

RIKAS JA KAUNIS MAA

Kirjoittanut MIELIKKI IVALO

Pitkä, raskas juna kulkee loputtomilta tuntuvia raiteita Moskovasta etelää kohden. Kuormitus on niin painava, että veturi vain äkkinäisellä nykäyksellä saa liikkeelle asemille pysähtyneen junan, ja jarruttaminen pysähdyksen lähestyessä on sekin sellainen voimanponnistus, ettei yöllisistä matkustajista kukaan voi olla heräämättä. Ylirasituksestako johtunee, että jarrut silloin tällöin itsestäänkin nytkäytyvät toimimaan, jolloin juna aiheettomasti seisahtuu keskelle selvää rataa pudottaen äkkipysäyksen voimalla vaunun lattialle tai paiskaten seinää vastaan ihmiset ja tavarat, jotka jatkavaisuuden lain mukaan edelleen pyrkivät junan kulkusuuntaan.

Luokkarajoja ei neuvostorautateillä ole, mutta aivan kuin yhteiskunnassakin (siellä niinkuin muualla) on parempi- ja huonompiosaisia, on kuitenkin olemassa ero ei II ja III luokan, vaan »pehmeiden» ja »kovien» vaunujen välillä. Pehmeissä matkustavat etuoikeutetut kansalaiset, s. o. upseerit, virkamiehet, puoluevirkailijat, tehtaiden johtajat j. n. e., kun taas »kovissa» kulkee yhteinen kansa, se, jonka propagandan mukaan pitäisi Neuvostoliitossa olla hallitsevassa asemassa. Mutta niissä oloissa on jo sinänsä suuri onni, jos pääsee junassa matkustamaan, sillä järjestelmän mukaan ovat työläiset sidotut työpaikkoihinsa samoinkuin talonpojat kolhoosin turpeeseen, ja oikeus matkustamiseen on erikoinen suosio.

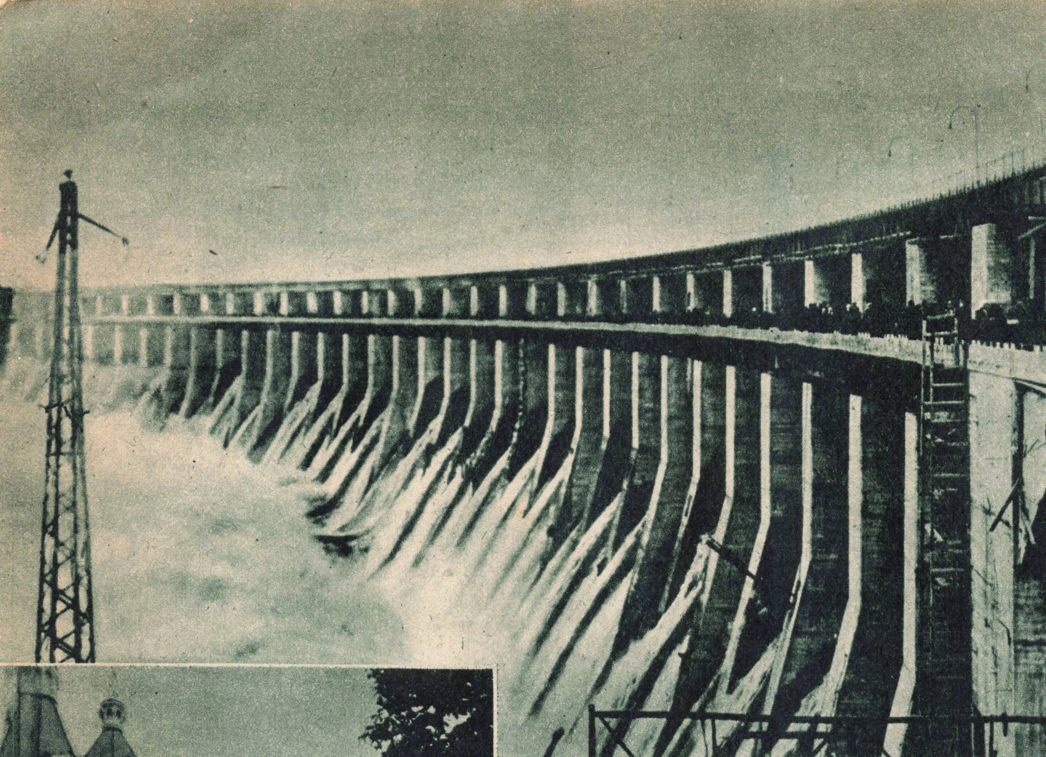

Yllä: Neuvosto-Ukrainan hallintorakennuksia Harkovissa.

Kovissa vaunuissa on yön aikana omalaatuinen tunnelma ja hirvittävä haju. Matkustajat nukkuvat penkeillä, ylösnostettavilla selkänojilla ja — mikäli mytyiltä tilaa riittää — matkatavarahyllyilläkin. Näin on siis kolme makuusijaa päällekkäin. Monet ovat puoliksi riisuutuneet, ja etenkin räteistään irroitetut tummanpuhuvat jalat levittävät uskomatonta hajua, jonka luulisi asemilla — kun ovia ava-

Vas.: Asemayleisöä Neuvosto-Ukrainassa.

Yllä: Dnjeprin voimalaitoksen pato.

Yllä: Dnjeprin patokanavan sulku·

Yllä: Kirkko, joka oli v. 1927 jo teatterina Donin hiilialueella Artemovskassa. Kupoolien tilalla on suippotangot.

taan — leviävän laajalle ympäristöön.

Vähitellen valkenee aamu. Ikkunoista alkaa näkyä ääretön, loivasti lainehtiva tasanko. Olemme tulleet Ukrainaan, Venäjän vilja-aittaan, mustanmullan seutuun.

Ukrainan maasta ja kansasta ei ole viime vuosina paljoa puhuttu, sillä Neuvostoliitto on kätkenyt kaikki valtaansa alistamansa kansat bolshevistisen propagandansa punahehkuvan savuverhon taakse. Kuitenkin Ukraina on itsessään suuri ja rikas maa, jonka kansa, 40 miljoonaa, ei ole päässyt valtaamaan paikkaansa kansakuntien joukossa, koska isovenäläiset ovat sitä vuosisatoja miltei yhtämittaa pitäneet kahleissaan. Ukraina ei ole rikas ainoastaan aineellisesti — se pystyy viljalla ruokkimaan omaa kansaansa moninkertaisesti suuremman väestömäärän ja tuottaa lisäksi myös runsaasti metalleja, hiiliä y. m. — vaan myöskin henkisessä ja ennen kaikkea taiteellisessa mielessä. Kauneimmat laulut ja tulisimmat tanssit, joita on totuttu pitämään venäläisinä, ovat itse asiassa ukrainalaisia. Ja eräs venäläisen kirjallisuuden loistavimpia neroja, Gogol — »Reviisorin», »Taras Buljban» ja »Kuolleitten sielujen» tekijä — oli sekä kansallisuudeltaan että taiteelliselta laadultaan tyypillisesti ukrainalainen eikä ollenkaan venäläinen, vaikka kirjoittikin venäjäksi. Ukrainalaisten poliittisesta orjantappuratiestä, heidän veriin tukahdutetuista itsenäisyyspyrkimyksistään, voitaisiin kirjoittaa — ja on kirjoitettukin — laajoja teoksia.

Palaamme junaamme. Se pysähtelee asemille, joilla kurjasti puetut paikkakuntalaiset, toivoen joitakin kopeekkoja lisää kolhoosin naurettavan alhaiseen päiväpalkkaan, myyvät matkustavaisille elintarpeita. Eukot ja lapset, pukimissa, jollaisia Suomessa voidaan ajatella käytetyn isonvihan aikoina, seisovat rivissä. Jollakin on pari munaa, toisella puoli limppua, kolmansilla kurkkuja. Ja matkustajat tinkivät ja ostavat, sillä matkat ovat pitkät ja eväät pohjoisemmasta lähteneillä niukat.

Halki hedelmällisen, joskin, mikäli junan ikkunasta voi päätellä, vähemmän tehokkaasti viljellyn peltomaaston saavutaan lopulta Harkoviin, Ukrainan toiseksi tärkeimpään kaupunkiin. Se oli bolshevikien aikana kauan Neuvosto-Ukrainan pääkaupunkina, koska Kiev, Ukrainan varsinainen keskus, moskovalaisten mielestä sijaitsi vaarallisen lähellä turmiollisia länsieurooppalaisia vaikutteita. — Taisivat Moskovan herrojen aavistelut olla oikeita, sillä tätä kirjoitettaessa on Kiev jo siirtynyt parempiin käsiin saksalaisten vallattua kaupungin. — Vasta sen jälkeen kuin Moskova katsoi lopullisesti lannistaneensa kaiken kansallisen liikkeen Ukrainassa, se siirsi pääkaupungin Kieviin, jonka jokirinteillä lukuisat, historialliselta arvoltaan erittäin kallisarvoiset luostarit ja kirkot yhä kertovat kristinuskon leviämisestä tätä kautta Venäjälle ja jonka kaduilla maailmansodan jälkeen käytiin verisiä taisteluita Ukrainan kansallismielisten ja bolshevististen laumojen välillä.

Harkov oli Moskovasta tullessa siisti ja rauhallinen kaupunki. Talot sen keskuksessa ovat yleensä perintöä tsaarivallan ajoilta: 1800-luvun lopun ikävää, massiivisuudessaan pikkupiirteistä tyyliä. Mutta pääkaupungin merkkinä siellä oli kortteli mitä uudenaikaisinta funkistaloryhmää: valtiollisen ja taloudellisen hallinnon keskus, joka levitti lähimpään ympäristöön uudenaikaisen, häikäilemättömän leiman, mutta joka kokonaisuuteen katsoen oli vain pisara vanhaan aikaan pohjautuvan yleiskuvan meressä. Mitään kansallista erikoisleimaa ei vierailija kaupunkikuvasta löydä. Ukrainalaiset ovat tyypillistä maaseutukansaa, ja kaupunkiväestö on aina ollut suurelta osalta venäläistä ja juutalaista.

Mutta kulttuurialalla ukrainalaisuus elää kaupungissakin. Menemme illalla teatteriin ja toteamme, että vaikka Moskovassa pystymme vaivatta seuraamaan venäjänkielistä näytelmää, niin ukrainankielinen esitys on meille käsittämätön. Havainnollinen osoitus siitä,

Yllä: Karl Marxin katu Kievissä.

että ukrainan kieli eroaa suuresti venäjästä. Niitä on selvästi pidettävä eri kielinä, ehkä samaan tapaan kuin suomea ja viroa.

Joudumme puheisiin ihmisten kanssa ja panemme merkille, että ukrainalainen — neuvosto-oloissakin — loukkaantuu, jos häntä pidetään venäläisenä.

Harkov on ennen kaikkea teollisuuskaupunki. Ukrainan runsaitten raaka-ainevarojen turvin siellä on kehittynyt suurisuuntainen koneteollisuus. Matkailijalle selitetään, että siellä valmistetaan etenkin autoja ja maatalouden tarvitsemia traktoreita, mutta selitysten takaa kuultaa ylpeys siitä, että tehtaat itse asiassa ovat erikoistuneet mekanisoidun sodankäynnin edellyttämien liikuntavälineiden tuotantoon. Tämä seikka on useasti palannut mieleen, kun Suomen viimeaikaisten sotien yhteydessä on ollut puhetta ryssän tankeista. — Ehkäpä joku Messuhallissa nykyään sotamuistonäyttelyssä esillä olevista tankeista tai tykeistä on Harkovista kotoisin, ainakin näin siellä olevien Leninin ja Stalinin graniittisten rintakuvien sivussa kaiverruksen »valmistettu Harkovin tehtaissa». — Kunhan Harkov heltiää venäläisten käsistä, on Neuvostoliiton naapurien turvallisuus taas tuntuvasti lujemmalla pohjalla.

Harkovista (ukrainalaiset sanovat »Harkiv» samoinkuin Lvov — Lemberg — on ukrainaksi Lviv) jatkuu matka jälleen etelään. Seuraava ulkolaisille matkailijoille esitettävä nähtävyys on Dnjeprin voimalaitos Zaporozjen kaupungin kohdalla, — seudulla, missä Rjepinin tunnetussa taulussaan ikuistamat ukrainalaiset kasakat aikoinaan pitivät iloisen ja usein remuavankin seikkailuelämänsä keskusta. Nyt täällä ei esiinny kasakka- eikä sotilaselämää, vaan tekniikan romantiikkaa.

Dnjeprin sähkövoimalaitos on todella valtava teknillinen luomus. Lähes kilometrin levyinen joki on kaarevan betonipadon vangitsema, ja vesien voima johdetaan turbiineihin lähes 40 metrin putouskorkeudelta. Mittasuhteet lienevät noin 5 kertaa Imatran voimalaitosta suuremmat. Aivanpa päätä huimasi katsoessa alas sulkuportteihin, mistä jokilaiva oli nousemassa ylös ohi putouksen.

Tämä voimalaitos elätti sähkövoimalla Ukrainan laajaa teollisuutta. Lohdullista on tietää, että tätä valtavaa voimaa enää ei voida käyttää bolshevikien tuhoteollisuuden palvelukseen, vaan että Saksan joukot nyt ovat vallanneet nämäkin seudut ajaen sieltä tiehensä venäläiset, jotka Ukrainassa ovatkin hallinneet pelkästään vieraina anastajina. — Toivomme, että Ukrainan sorretulle kansallekin nyt koittaa onnellisempi tulevaisuus.

Harkovista jatkuu matkamme etelään Krimille, josta kerromme seuraavalla kertaa.

Alla: Suomen ammattijärjestön valtuuskunta Neuvosto-Ukrainan hallitusherrojen luona v. 1927.

Alla: Suomalaisia matkailijoita v. 1927 erääst donilaisesta hiilikaivoksesta noustuaan.

Sankarihautajaiset Sulkavalla.

KAATUNEILLE SANKAREILLE

Hakkapeliitalle Larin-Kyösti.

Ei korulauseet, tyhjät sanat riitä,
kun muistoanne käydään juhlimaan,
kun hauta luodaan, mykkä murhe siitä
nyt yksin meille puhuu puolestaan.

Mi tästä maasta on, maan voimaks' maatuu,
mut henki elää kautta uhrityön,
ken sankarina korkealta kaatuu
tai matalalta käy kuin kautta yön

ja vuosisatain, läpi suuren lauman
vie maineen, nimen aikakirjoihin,
Leonidas tai Hofer, Eugen Schauman,
luo kukin aika oman sankarin.

Mut eihän nimetkään nyt yksin riitä,
ne vaikka sotajoukon eessä soihdut lie,
ei miestä turhan tähden tuoni niitä,
kun koko maan näin vihdoin voittoon vie.

Kun koko maahan, uuteen sukukuntaan
se toivon, turvan, työlle rauhan tuo
ja lapsille, mi vielä näkee untaan,
myös syntymättömille lohdun suo.

Uus' usko ihmeen luo ja rikkoo rajan
ja raivaa tiensä tulilinjain taa,
unohtain itsensä ja paikan, ajan,
kuin jättiläinen viiden voimat saa.

Jos kaatuu jalkamies tai uupuu ratsas,
niin nousee tilalle taas uusi mies
ja seisoo tykin luona niinkuin patsas,
jos sammuu yksi, syttyy toinen lies.

Ken ystävänsä äkkikuolon arvas
nuo monet ruusuristit nähdessään,
öin salaa vuotanut on kyynel karvas,
jot' ei oo nähnyt, nähnyt yksikään.

Ne nimet palaa lailla uhriliekin,
kohoaa taivaalle kuin Luojan luo,
päin vainolaista minne tiemme viekin,
lopulta maalle kirkkaan onnen tuo.

Vain Suuren Suomen sankareita siitä
me saamme kiittää, kun nyt täyttyy työ,
kun maailman vallat meitä siit' ei kiitä,
luunappuloina meistä arpaa lyö.

Päin paljain sotaseppeleenne tuokaa,
haudoilta hiljaa kotiin kulkekaa,
myös kansan ujo sielu suureks' luokaa
niin vuosien kuin vuosisatain taa.

Jos kuihtuu kukkaset, niin tähdet päilyy,
hautojen yllä siunaa sankarin,
ja tuntemattomankin muisto säilyy
miehestä mieheen, ajast' aikoihin.

Kuin avaruuden aamun kuuluttaja
maan ääni ilman aaltoon väräjää,
kun häipyy ääriviivat, siirtyy raja,
se Ikuisuuden herkkään levyyn jää.

Oik.: Partion johtajan varusteet retkelle lähdettäessä — näistä voi päätellä, että kaikki mahdollisuudet on ennakolta otettu huomioon.

Yllä: Vanjojen puuhissa on viime päivinä ollut epäilyttävää salakähmäisyyttä ja siitä on päätetty ottaa selko. Partionjohtaja tiedustelee vapaaehtoisia lähtijöitä, ja heti lappaa havukämpästä innostuneita nuoria tarjokkaita.

Yllä: Kaikki kunnossa. Partionjohtaja tarkastaa vielä varmuuden vuoksi, että pojilla on asianmukaiset varusteet. Äskeinen riehakas iloisuus on vaihtunut tehtävän tärkeydestä tietoiseksi vakavuudeksi.

KORPISODAN PARTIOMIEHIÄ

Valok. TK-Kauko Kivi.

Pyör.: On saavuttu rajapaalulle. Tarkkaillaan epäluotettavaa maastoa, neuvotellaan, sovitaan merkeistä ja otetaan vastaan partion johtajan ohjeet ennen rajan ylittämistä.

Yllä: Tehtävä on tärkeä, ja itse pataljoonankomentaja, majuri S., toivottaa onnea lähtijöille.

Alla: Risahduksen kuulumatta, huomiotaherättämättä hiivitään yli ryssän demarkatiolinjan.

Alla kesk.: Tehtävä on onnistunut. Vanki on saatu ja joka poika on palannut ehjänä takaisin. Omalla puolella uskalletaan jo ottaa savuke, eikä vankiakaan unohdeta.

Alla: Kevyt on kotiinpalaavan askel, varsinkin kun on arvokas saalis mukana. Nyt viedään vanki kiireimmiten kuulusteltavaksi komentopaikalle.

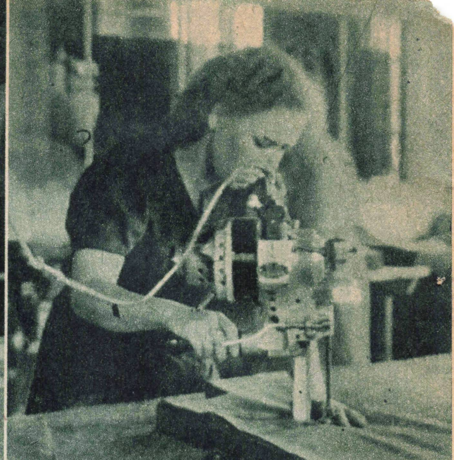

Kun kangasta oli pinottu useampi kerros päällekkäin . . .

. . . asetettiin pakan päälle pahvinen malli.

Sitten alkoi leikkaus.

SARKAPAKOISTA SOTISOPIA

KÄYNTI NYKYAIKAISESSA PUKUTEHTAASSA

Armeija marssii vatsallaan.

Niin väitetään Napoleonin aikanaan sanoneen. Mutta nälän hyvä »kaveri» on vilu, ja sen totesi Napoleonkin ainakin silloin, kun Moskovan reissulta palasi. Tiltu-vainaja — lienee vainaja ainakin eetterissä, koskapa ei ole enää radiossa suutaan rääpinyt — kehui aikanaan, miten Venäjän urhoollinen armeija tuhosi Napoleoninkin joukot, niin että turhaa sitä on suomalaisten ja saksalaisten havitella Moskovan valtaamista. Mutta Tiltusemme ei kaikesta päättäen tunne historiaa ja miten hän sitä tuntisikaan, kun sekin vähäinen, mikä suomalaisessa kansakoulussa on tullut suurella vaivalla päähän päntättyä, on pitänyt ihannevaltakunnassa leipänsä pitimeksi porvarillisena hapatuksena unohtaa. Lisäksi ne puheet, jotka hän radiossa on lukenut, ovat »viisaampien» ja parempien proletaarien kirjoittamat kuin Tiltun.

Napoleonin armeijaa ei voittanut Venäjän armeija, sehän pötki silloin vielä vilkkaammin pakoon kuin nyt, vaan sen tuhosivat vilu ja nälkä, varsinkin ensiksimainittu, sillä nälkäisen ihmisen vilu on niin suuri, ettei nälkää silloin tunnekaan.

Kun nyt olemme joutuneet syysmyrskyjen puisteltaviksi, ja poikamme siellä jossakin jo ovat päässeet vilun tuntuun ja kun talvi lähestyy uhkaavasti, niin saattaa eri tahoilla herätä hiljainen epäily siitä, että mitenkähän ensi talvi »pärjätään» vaatetukseen nähden, kun vasta talvisotakin koettiin ja kestettiin. Voisiko olla mahdollista, että tuo Napoleonin vihollinen numero 1 saisi jalansijaa myös meillä? Tosin mahdollista hyvin saattaa olla, että meidän poikiemme ei enää ensi talvena tarvitse tapella, mutta silti aseissa joudutaan olemaan ja uusille rajoillemme puolustusvarustuksia rakentamaan.

Voidaksemme kertoa, miten kotirintamamme varustaa poikiaan vilua ja pakkasta vastaan, pistäytyi edustajamme eräässä maamme koneellisessa pukutehtaassa, joka on sotilaittemme asetakkien ja housujen suurimpia valmistajia.

Vielä sattui niin onnellisesti, että oppaaksemme saimme sanotun tehtaan omistajan, viipurilaisen pukutehtailijan Väinö Wahlgrenin, joka pari vuosikymmentä sitten Viipurissa rupesi »häätämään» juutalaisia »narikkakauppiaita» valmistamalla koneellisesti valmiita miesten pukuja.

Ensiksi tutustuimme varastoon. Isoja sarkapakkoja oli siellä »vaikka kuinka» paljon, ja lisää oli aina tulossa. Kankaasta siis ei ainakaan ole puutetta, ja se on pääasia, sillä muutenhan pukujen valmistaminen olisi heikkoa. Täältä siirryimme pakan mukana leikkaussaliin. Siellä pakka kerrallaan levitettiin pitkälle pöydälle, niin että kangasta tuli pinotuksi useampi kerros päällekkäin. Emme laskeneet, montako vaatekerrosta oli, mutta kyllä niitä ainakin parikymmentä oli. Tämän jälkeen asetettiin pakan päälle pahvinen malli, jonka mukaan liidulla piirrettiin erilaisia takin ja housun osien kuvioita. Sitten alkoi leikkaus, jossa käytettiin tavallista kummempia saksia. Tässä hommassa jo sai todeta, mitä on koneellinen pukujen valmistaminen tavalliseen räätälöimiseen verrattuna. »Sakset» olivat hintelöisen naisihmisen käsissä, ja yhdellä kertaa ilman minkäänlaista pinnistystä hän leikkasi paksun pinkan kangasta mitä erilaisimmiksi kappaleiksi, sen kun vain ohjaili sähköllä käypää konetta, niin kappaleet irtaantuivat toinen toisensa jälkeen. Kuvitellaanpa, että vielä eläisimme siinä ajassa, jolloin kaikki vaatteemme valmistettiin »käsiverstaassa». Silloin tarvittaisiin, jotta sotapoikamme saisivat riittävästi vaatteita, kaikki 190

Oik.: Toisessa päässä syntyy asetakkeja.

Salin toisessa päässä valmistetaan housuja.

miljoonaa ryssää ompelemaan yksinomaan sotilaspukuja armeijallemme. Tuskin vielä sittenkään niitä valmistuisi tarpeeksi nopeasti. Kun näin sarkapinkka oli paloteltu erilaisiksi kappaleiksi, niputettiin palaset, numeroitiin ja päivättiin sekä lähetettiin senjälkeen toisessa kerroksessa olevaan ompelusaliin.

Liian monimutkaiseksi ja pitkäksi kävisi yksityiskohtaisesti selostaa housujen ja asetakkien valmistusta, sillä niin monta eri työvaihetta ne joutuivat vaeltamaan. Tulkoon tässä vain mainituksi, että ennenkuin yhdet housut ovat valmiit, on niille suoritettu kolmattakymmentä eri työnvaihetta. Asetakki on vastaavasti käynyt noin 50:ssä kiirastulessa. Työ nimittäin tapahtuu siten, että kukin työntekijä suorittaa vain yhden työn, toinen seuraavan j.n.e. Ei siis siten, että aina yksi ihminen valmistaa housut valmiiksi, kuten tavallisessa räätälissä tehdään.

Ompelusali tai paremmin sanoen konesali teki kerrassaan valtavan vaikutuksen. Harvapa lienee nähnyt yhdessä huoneessa parisensataa ompelukonetta, jotka kaikki pärisivät yhtäaikaa. Töitä paiskittiin niin, että housuja ja takkeja valmistui solkenaan. Teki oikein hyvän kotirintamavaikutuksen, kun seurasi näiden puuhakkaiden naisten työskentelyä. Johtaja Wahlgren mainitsi, että parhaillaan hänellä oli töissä 275 henkilöä, jotka paria kolmea poikkeusta lukuunottamatta olivat naisia. Miehet ovat siellä jossakin pukuja kuluttamassa, minkä johdosta tuottaa hieman vaikeuksia tilausten toimittaminen. Mielenkiintoista oli kuulla, että suurin osa henkilökuntaa on vanhoja viipurilaisia, jotka ovat pysyneet koossa siitä lähtien, kun Viipurista lähdettiin. Ei sitten ihme, että työtä suoritetaan ilolla ja uupumattomalla innolla. Vanha vainooja kai pani meidät ajattelemaan, että täällä ehkä paiskitaan töitä näin hanakasti vain meidän käyntimme johdosta, minkä takia piipahdimme myöhemmin salavihkaa ovenraosta kurkistamassa töiden kulkua. Mutta työn tahti oli sama kuin siellä käydessämmekin, joten minkäänlainen silmäinpalvelus ei ollut kysymyksessä. Olemme nimittäin oppineet aina kaikkea epäilemään, sillä meitä on kerran pahasti huiputettu juuri tämän kaltaisella tutustumismatkalla. Olimme parisen vuosikymmentä sitten tutustumassa erään kaupungin uuteen puhelinkeskukseen. Sanomalehtimiehille tahdottiin näyttää, miten kiirettä heillä oli ja miten neitoset eivät jouda edes sivuilleen vilkuilemaan, kun aina putoo »laffi» alas ja on vastattava: keskus, kiitos kyllä. Kiirettä siellä silloin olikin. Mutta miten ollakaan, jouduimme erehdyksessä yksinään samaan paikkaan myöhemmin. Ja mitä? Siellä oli melkein kuoleman hiljaisuus. Vain neitosten kikatus ja kakatus häiritsivät suurta hiljaisuutta. Niin sitä saatetaan yrittää sanomalehtimiehiäkin vetää huulesta.

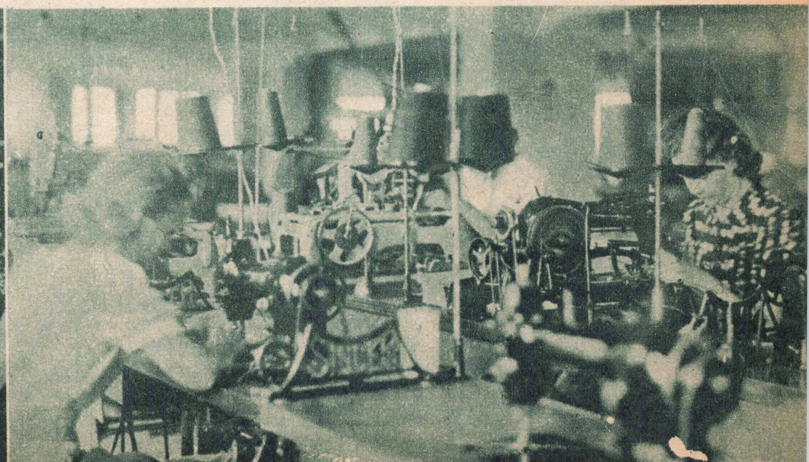
Ompelusali, jossa nyt olemme, on jaettu tavallaan kahteen osaan: toisessa päässä valmistetaan housuja ja toisessa päässä asetakkeja. Meidän tietomme mukaan niin housuihin kuin takkeihinkin ainakin hakaset ja napit neulotaan aivan viimeksi. Mutta täällä tapahtui niin, että kun tasauspöydällä oli merkitty napinreikien paikat, keskeneräisiin pukuihin kiinnitettiin napit ja hakaset sekä ommeltiin napinreiät. Tämäkin homma tapahtui koneellisesti, eikä kauan aikaa kulunutkaan, kun koko puvun napitusjuttu oli selvä. Pukujen valmistus oli niin koneellista, ettei käsityötä ole juuri nimeksikään. Viimeinen vaihe on tietysti pukujen puhdistus, prässäys, joka myöskin tapahtuu koneellisesti, sekä pakkaus, minkä jälkeen housut ja takit lähtevät sinne jonnekin. Täytyy myöntää, että niissä tamineissa, jotka täältä viipurilaisten neitosten valmistamina lähtevät, kelpaa kyllä tapella vaikka Moskovan pakkasta vastaan. Ja jos jonkun takin tai housun taskussa on paperilipulla tervehdys, joka joutuu jonkun poikamme käteen, niin ottakaa se vastaan tietäen, että karjalaistyttöjen ajatukset ovat sitäkin pukua valmistettaessa olleet siellä jossakin meidän soturipoikiemme parissa.

Tietysti moni olisi halukas tietämään, miten monta takkia ja housua tämäkin tehdas pystyy kuukaudessa valmistamaan. Mutta se lienee sotilassalaisuus, joten emme uskalla mitään lukuja esittää. Mitään salaisuuksia emme kuitenkaan paljastane, jos sanomme, että jo tänä vuonna on tämä yksi pukutehdas valmistanut kymmeniätuhansia housuja ja asetakkeja. Lisäksi maassamme on useita muitakin pukutehtaita, niin että kyllä pukuja ja mantteleita valmistuu. Kotirintama yrittää tässäkin suhteessa parhaansa, siitä tulimme vakuutetuksi ylläselostetun käynnin aikana.

Kun tasauspöydällä oli merkitty napinreikien paikat . . .

. . . tapahtui sitten reijitys ja napitus koneellisesti.

VOITON-KATSELMUS ÄÄNISLINNASSA

Oik.: Äänislinnan vapauttajat kokoontuneina Vapaudentorille kenttäjumalanpalvelukseen, jonka jälkeen kenraaliluutn. Heinrichs toimitti joukkojen katselmuksen. — TK-Manninen.

Yllä: Armeijakunnan upseerit tervehtivät kenraaliluutn. Heinrichsiä. — TK-M. J. Vuorela.

Alla: Monet kovat ja kunniakkaat taistelut käyneet pp.jääkärit voittonsa suurimpana päivänä. — TK-M. J. Vuorela.

Yllä: Lotat ovat päässeet katsomaan paraatia. — TK-E. Manninen.

Alla: Hyökkäysvaunu ohimarssilla Äänislinnan paraatissa. — TK-E. Manninen.

Oik.: Kirovin patsas verhottiin paraatiaamuna. Jalustalla puhuu kenraaliluutn. Heinrichs takanaan kenraalimajurit Hägglund, Talvela ja Lagus. — TK-E. Manninen.

RUMIA VUOSIMUISTOJA

Äskettäin julkisuuteen saatettu, laajoihin ja perusteellisiin tutkimuksiin nojautuva selostus »Suomen—Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuran» toiminnasta talvisodan ja sitä seuranneen Moskovan pakkorauhan jälkeisinä kuukausina, keväällä ja kesällä 1940, on masentava, mutta samalla kuitenkin myös rohkaiseva asiakirja. Se on masentava siitä syystä, että noina kohtalokkaina kuukausina vieraan vallan — äskeisen vihollisvallan! — käskyläisinä ja kätyreinä esiintyi kokonainen, jos kohtakin maan väkilukuun verrattuna hyvin piskuinen kansalaisryhmä, valtiopetoksen ja maankavalluksen tarkoituksessa ja merkeissä. Mutta toisaalta on rohkaisevaa ja lohdullista todeta, että niin otollisia kuin ulkonaiset olosuhteet silloin olivatkin epäisänmaallisille kansan yksilöille, kaikenlaisille juutaksille ja iskarioteille, kansa säilytti suurin piirtein sekä kylmäverisyytensä että lainkuuliaisuutensa, joihin maanpetokselliset aikeet ja vehkeilyt kilpistyivät.

Moskovan rauha oli, niinkuin nyt jokainen tietää, vain eräänlainen välirauha, jonka aikana Neuvostoliiton Suomeen lähetetyn vahvan diplomaattisen edustuksen salaisina tavoitteina olivat seuraavat: Suomen hallituksen arvovalta oli saatava horjumaan ja maahan, mikäli mahdollista, syntymään uusi vasemmistoradikaalinen hallitus, joka Baltian maiden tapaan voisi luovuttaa Suomen ilman sodankäyntiä Neuvostoliiton yhteyteen. Mahdollisimman laaja ja tehokas propaganda oli saatava käyntiin Neuvostoliiton olojen ihannoimiseksi ja Suomen olojen mustamaalaamiseksi, jotta liittäminen helpoittuisi. Suomen—Venäjän uuden rajan linnoittaminen oli estettävä tai sitä ainakin jarrutettava, asevelvollisissa oli saatava aikaan antautumismielialaa ja järjestettävä mahdollisimman tehokas sotilaallinen vakoiluverkosto. Ja niin edespäin.

Siinähän sitä oli ohjelmaa kerrakseen!

Mutta tämä kansa, joka Kremlin edellisten valtiaitten aikana ja valtiollisen sortokauden ensi vaiheessa oli kansallislaulunsa rinnalle koroittanut toisenkin laulun, »Viirimme» nimeltään, ajatteli ja toimi sen hengessä:

»Mik' onkaan meidän viirimme,
jonk' ympäri me yhdymme?
Peruslakimme, peruslakimme.
Ei liehu päämme päällä se,
se syöpynyt on vereemme.»

»Ja vaikka meidät silvottais, pois luontomme ei lohkeais . . .» kajahtivat laulun loppusanat niinkuin vala.

Siinä maan ja kansan poliittinen ohjelma silloin — lyhyesti, mutta selkeästi ilmaistuna.

Sama ohjelma, tunnussana, pätee nytkin.

Mutta opiksi ja varoitukseksi nuo Kremlin punavaltiaitten vehkeilyt on otettava. Niinkuin on otettukin.

Niille kansalaisille taas, jotka mahdollisesti ihmettelevät, että sellainenkin joukkokunta kuin tuo neuvostolähettilään Ivan Zotovin ja Mauri Ryömän sakki sai »Suomen—Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuran» jäsenluetteloihin kootuksi kaiken kaikkiaan 35 154 nimeä ja että sillä oli yhteen aikaan — mikäli numeroihin voi luottaa — jo kokonaista 115 paikallisosastoa, todistaa epäämättömästi, mikä kaamea teho on terveenkin kansan keskuudessa taitavasti johdetulla myrkkypropagandalla. Ne todistavat myös parhaiten, miten uhkaavaksi vaaraksi tuo sanottu liitto jo oli ehtinyt muodostua koko kansalliselle olemassaolollemme. Täytyy näet katsoa noitten suurten lukujen suurin piirtein pitävän paikkansa, joskin tietysti joukossa oli ehkä paljonkin henkilöitä, jotka jäsenkirjansa lunastettuaan olivat vetäytyneet pois seuran toiminnasta, joko pelästyen tai muuten saaden ajoissa silmänsä auki.

Uutuus viehättää, sanotaan, ja niin lienee loppujen lopuksi selitettävissä tämäkin venäläis-suomalaisen kommunistijärjestön lyhytaikainen tarina. Tuskinpa voimme uskoa niin huonoa kansastamme, että kymmenettuhannet sen jäsenet noin vaan tieten tahtoen ja vakaan harkinnan perusteella siirtyisivät vieraan vallan tahdottomiksi välikappaleiksi, kiihkeään toimintaan omaa isänmaataan vastaan.

Puheenaoleva pitkäniminen yhdistys, joka venäläiseen tapaan esiintyi vain SNS:n nimellä, yritti saada jalansijaa myös sotilaiden keskuudessa. Sen vaikutuksesta koetettiin nimittäin syyskesällä 1940 vieroittaa työläisiä Suomen Aseveljien Liitosta. Erikoisia työläisrintamamiesyhdistyksiä muodostamalla tahdottiin saada SNS:n käytettäväksi sodan kestäneitä, asekuntoisia taistelijoita, jotka hetken tullen voisivat olla iskujoukkoina Neuvosto-Suomea luotaessa — samaan malliin kuin Virossa ja muissa Baltian maissa oli tehty. Tampereella perustettiinkin jo sellaisia järjestöjä varten jonkinlainen »yhteistyökomitea», joka ensimmäisenä vaati — silloin käynnissä olleiden linnoitustöiden lopettamista. Linnoitustöistä oli myös SNS:n kiertokirjeissä kerran toisensa jälkeen puhuttu, joten asianomaiset »rauhan ystävät» tässäkin suhteessa auliisti palvelivat rajantakaisten toimeksiantajiensa tarkoituksia.

Inhoittavimpia piirteitä SNS:n lyhytaikaisessa toiminnassa oli sen peittelemätön ja kiinteä suhdeVenäjän täkäläiseen edustajistoon. Tämä seikka myöskin ainakin tärkeäksi osaksi selittää, että sen vaikutus ja aikaansaannokset työläisnuorisonkin keskuudessa loppujen lopuksi jäivät jokseenkin merkityksettömiksi ja mitättömiksi. Hulinakokoukset ja varsinkin »pinonpolttajaiset» olivat sellaisia toimintamuotoja, joilla tämä inhoittavin »aatteellinen» järjestö, minkä kansamme historia tuntee, alusta lähtien samalla kaivoi omaa hautaansa.

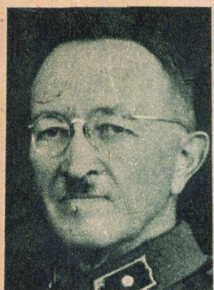
Mutta tähänkin rumaan juttuun voidaan soveltaa sananpartta: »Ei niin pahaa, josta ei jotain hyvääkin olisi.» Hulinoitsijat joutuivat piankin siinä määrin kansan halveksimiksi, että ennen pitkää luopuivat yrityksistään rauhallisen menon häiritsemiseksi ja nuorison kiihdyttämiseksi laittomiin tekoihin.

Tällaisia ovat olleet kuluneen kesän ja tämän syksyn rumimmat vuosimuistot.

Mutta niitten vastapainoksi, jos kohtakaan ei sovittajaksi, riittää nykyinen kansalaisten yhteisrintama, joka on laajempi ja lujempi kuin kenties milloinkaan ennen.

Valkoinen neekeri

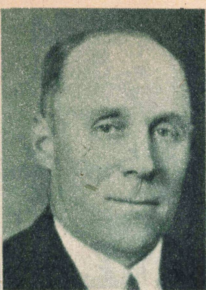
PUOLUSTUSVÄEN RINTAMAA

E. A. VAAHERSALO, kansak.op., vänr., Hiitola. Täytti äsk. 60 v.

N. WEGGE, eversti evp., Helsinki. 60 v. 22. 10. 41.

H. ENEBERG, maanv., Korpoo. 50 v. 17. 10. 41.

V. SALONEN, puutarh., sk.stm., Pielisensuu. 50 v. 18. 10. 41.

E. LINDMARK, sk. vet., Kaskinen. 50 v. 20. 10. 41.

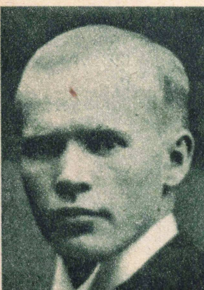
E. JOFFS, monttööri, Helsinki. 50 v. 24. 10. 41.

G. SJÖGREN, sk.vääpeli, Kotka. 50 v. 25. 10. 41.

M. SOSNOVSKY, sk.vet., Malmi. 50 v. 25. 10. 41.

M. KÄRKKÄINEN, kaupanhoit., Valtimo. 50 v. 28. 10. 41.

F. FEIRING, kauppaneuvos, kapteeni, Grankulla. 70 v. 26. 10. 41. Kauppaneuvos F. on ottanut tehokkaasti osaa suojeluskuntaelämään ja häntä on käytetty monissa sk.-järjestön luottamustehtävissä. Niinikään hän on ollut pitkät ajat valitun piiriesikunnan, Nylands Södran, jäsen.

UUSI MANNERHEIM-RITARI, alikers. Antti Väinö Sokka pst.-kiväärinsä ääressä vaanimassa ryssän hv.-hirviötä. — TK-Manninen.

»SOTATORVI PAUHAA, sieluni ei saa rauhaa . . .» Isontalon Antti lähdössä seitsemänteen sotaansa. (oik.) — TK-Jalkanen.

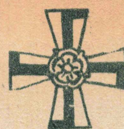
SOTAVANKEJA hyödyllisessä työssä »jossakin Aunuksessa» (alla).

KAHVIA TOIPUVILLE SOTAPOJILLE keittää tässä sulkavalainen Summasen mummo mökissään (alla oik.).

Kunnian ken

Taavetti Mykkänen, työm., korpr., Pielavesi. * 15. 2. 1911, kaatui 17. 7. 41.

Yrjö N. Uitto, maanv., korpr., Muhos. * 6. 2. 1916, kaatui 12. 7. 41.

Kaino J. Virkamäki, alik., Ähtäri. * 2. 12. 1919, kaatui 5. 7. 41.

Veikko J. Hassinen, taloll., stm., Eno. * 18. 11. 1910, kaatui 20. 7. 41.

Benjam Sankkinen, konttoristi, tkm., Toivala. * 14. 4. 1921, kaatui 22. 7. 41.

Frans J. Saarinen, tienvartija, stm., Pyhäranta. * 2. 1. 1905, kaatui 10. 8. 41.

Toivo S. Peltonen, työm., jääk., Lahti. * 15. 11. 1906, kaatui 5. 8. 41.

Niilo Röynä, työm.. korpr., Salmi. * 5. 12. 1920, kaatui 2. 8. 41.

Arvo A. Paavilainen, stm., Nakkila. * 31. 3. 1919, kaatui 7. 3. 40.

Teuvo M. Paavilainen, rakuuna, Nakkila. * 8. 8. 1921, kaatui 14. 7. 41.

Veikko S. Paavilainen, kers., Nakkila. * 1. 2. 1916, kaatui 16. 8. 41.

Viljo A. Pettersson, alik., Sulkava. * 13. 4. 1907, kaatui 4. 2. 40.

Aarne Pettersson, kers., Sulkava. * 1. 4. 1909, kaatui 30. 7. 41.

Olavi Pettersson, alik., Sulkava. * 26. 7. 1920, kaatui 24. 7. 41.

Väinö Hoppania, taloll., stm., Kivennapa. * 1. 1. 1906, kaatui 19. 7. 41.

Kaarlo Kantanen, työm., stm., Rantasalmi. * 18. 12. 1919, kaatui 36. 7. 41.

Tauno V. Herrala, sähköhits., stm., Muolaa. * 7. 4. 1909, kaatui 7. 8. 41.

Vaaselei Juppi, mv. pka, stm., Suojärvi. * 2. 10. 1919, kaatunut.

Eino J. Koivula, stm., Ähtäri. * 16. 3. 1915, kaatui 28. 7. 41.

Eino Kuparinen, rakuuna, Antrea. * 28. 12. 1914. kaatui 20. 7. 41.

Väinö Vulli, mv. pka, stm., Sakkola. * 9. 5. 1921, kaatui 10. 7. 41.

Lauri Vasajoki, työm., alik., Heinolan pit. * 19. 11. 1909, kaatui 23. 7. 41.

Veikko Korhonen, työm., stm., Rautavaara. * 6. 12. 1917, kaatui 12. 7. 41.

Erkki J. Pääkkönen, tal. pka, stm., Kuhmo. * 3. 11. 1919, kaatui 12. 7. 41.

Leonard J. Viippula, vaatturi, stm., Töysä. * 17. 2. 1904, kuoli haav. 18. 8. 41.

K. Juhani Ahonen, yliopp., vänr., Viipuri. * 10. 6. 1921, kaatui 7. 8. 41.

Hans G. Hollming, koulu., vänr., Helsinki. * 7. 3. 1923, kaatui 27. 7. 41.

Paavo J. Kokkonen, asentaja, kers., Helsinki. * 21. 8. 1902, kaatui 16. 7. 41.

Hiski A. Hyvönen, pientil., korpr., Pielavesi. * 22. 3. 1910, kaatui 7. 7. 41.

Kalle Savolainen, mv., korpr., Maaninka. * 16. 8. 1909. kaatui 10. 7. 41.

Eemil Voutilainen, työm., stm., Rautavaara. * 8. 5. 1910, kaatui 22. 7. 41.

Sulo Myllys, tullinvart., alik., Terijoki. * 28. 7. 1906, kaatui 13. 7. 41.

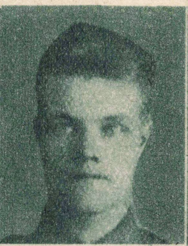
Antero O. Kuivalainen, pienvilj. pka, stm., Eno. * 27. 7. 1915, kaatui 18. 7. 41.

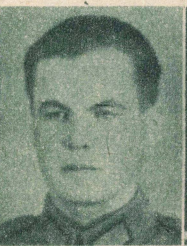
Viljo I. Sivonen, työm., stm., Ilomantsi. * 5. 9. 1914, kaatui 17. 7. 41.

Johannes Jokela, yliopp., vänr., Ylitornio. * 19. 9. 1919, kaatui 18. 7. 41.

Matti Silventoinen, jääk., Uukuniemi. * 2. 7. 1915. kaatui 5. 7. 41.

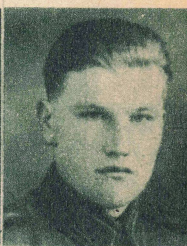
Eino Berg, jääk., Uukuniemi. * 16. 4. 1917, kaatui 14. 8. 41.

Aaro Jääskeläinen, työm., stm., Karttula. * 9. 12. 1902. kaatui 8. 8. 41.

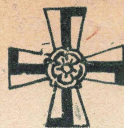

Eero A. Kalli, työm., korpr., Eurajoki. * 1912, kaatui 25. 7. 41.

Arvi K. Välkki, mv., stm., Kylmäkoski. * 15. 2. 1917, kaatui 10. 7. 41.

tillä kaatuneita

Heikki P. Tiensuu, mv. pka, stm., Somero. * 19. 1. 1920, kaatui 13. 7. 41.

Väinö K. Ruotsalainen, prokur., luutn., Kuopio. * 25. 9. 1909, kaatui 14. 7. 41.

Voitto V. M. Bremer, prokur., vänr., Ii. * 11. 4. 1918, kaatui 20. 7. 41.

Leevi J. Molander, tal. pka, työm., Koivisto. * 23. 6. 1921, kaatui 1. 8. 41.

Otto Hj. Lahdenkauppi, kalastaja, alik., Alatornio. * 3. 12. 1906, kaatui 7. 7. 41.

Aapo Pirttikoski, työm., jääk., Kuolemajärvi. * 14. 11. 1920, kaatui 7. 8. 41.

Heikki Kulju, kers., Alatornio. * 2. 2. 1915, kaatui 31. 5. 41.

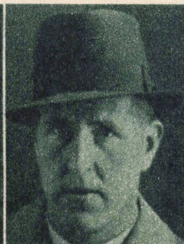
Viljo A. Ruuskanen, työm., korp., Enonkoski. * 23. 3. 1913, kaatui 8. 7. 41.

Uuno M. Nieminen, seppä, stm., Tarvasjoki. * 20. 9. 1911, kaatui 7. 8. 41.

Elias Alapekkala, mv. pka, kers., Alatornio. * 17. 12. 1915, kaatui 30. 7. 41.

Herman Salmi, kontt.pääll., vänr., Helsinki. * 27. 11. 1903, kaatui 18. 8. 41.

Kullervo Holopainen, koulul., vänr., Terijoki. * 4. 4. 1921, kaatui 4. 7. 41.

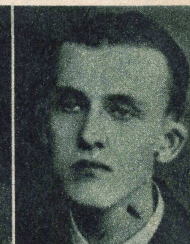
Rafael Hippeläinen, mv. pka, stm., Kivennapa. * 1. 12. 1921, kaatui 4. 7. 41.

Aarne Räisänen, mv., stm., Leppävirta. * 29. 10. 1913, kaatui 8. 8. 41.

Ilmari Pulli, * 7. 11. 1911, kaatui 9. 7. 41.

Yrjö J. G. Lehtinen, opisk., stm., Parkano. * 26. 5. 1921, kaatui 12. 7. 41.

Reino Salli, mv. pka, korpr., Peräseinäjoki. * 14. 3. 1922, kaatui 14. 7. 41.

Eino Turunen, työm., stm., Tuupovaara. * 10. 12. 1920, kaatui 21. 7. 41.

Vieno Ilnatti, mv. pka, alik., Pudasjärvi. * 14. 8. 1915, kaatui 25. 7. 41.

Antti Marikainen, asutustil., tkm., Pudasjärvi. * 26. 10. 1906, kaatui 21. 7. 41.

Johannes Nukarinen, mv., alik., Antrea. * 10. 10. 1907, kaatui 12. 7. 41.

Johannes Siivikko, työm., stm., Pudasjärvi. * 1. 6. 1918, kaatui 26. 7. 41.

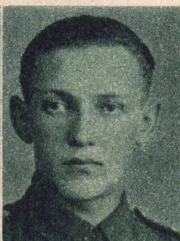
Paavo Pelttari, työm., stm., Pudasjärvi. * 26. 11. 1918, kaatui 2. 8. 41.

Matti Koponen, metsätyönjoht., stm., Rovaniemi. * 11. 9. 1902, kaatui 16. 7. 41.

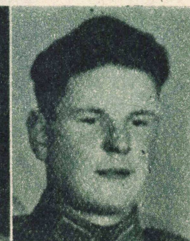
Erkki S. Maula, maalari, alik., Panelia. * 2. 2. 1918, kaatui 20. 7. 41.

Kalle P. Puustinen, mv., alik., Riistavesi. * 21. 2. 1915, kaatui 8. 8. 41.

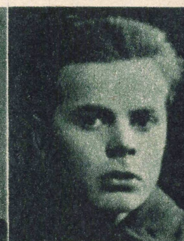
Eino Kauppi, mv., stm., Muolaa. * 11. 11. 1908, kaatui 2. 8. 41.

Toivo I. Tuominen, rakennusmies, korpr., Valkeakoski. * 7. 5. 1917, kaatui 25. 7. 41.

Kustaa A. Lentz, alik., Urjala. * 20. 12. 1916, kaatui 15. 7. 41.

Arvo Mäkelä, mv. pka, pion., Vimpeli. * 27. 9. 1914, kaatui 25. 7. 41.

Paavo N. Leino, mv. pka, jääk., Panelia. * 14. 1. 1922, kaatui 30. 7. 41.

Ilmari Nissinen, työm., korpr., Iisalmen mlk. * 7. 7. 1941, kaatui 7. 7. 41.

Uuno O. Ettanen, työm., stm., Impilahti. * 24. 7. 1920, kaatui 24. 7. 41.

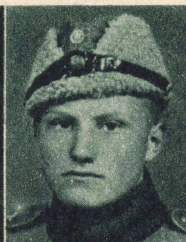
Martti W. Sunnari, tal. pka, stm., Kemin mlk. * 10. 12. 1920, kaatui 5. 7. 41.

Arvo O. Kivinen, mv. pka, stm., Eräjärvi. * 5. 12. 1915, kaatui 31. 7. 41.

Erkki V. Erkkilä, mv. pka, stm., Eräjärvi. * 4. 11. 1918, kaatui 10. 8. 41.

Armas A. Tuorila, työm., rakuuna, Töysä. * 18. 3. 1921, kaatui 3. 8. 41.

Otto Joronen, työm., korpr., Parikkala. * 19. 10. 1908, kaatui 1. 7. 41.

Kauko A. Kanervo, pienvilj., tkm., Aura. * 3. 3. 1910, kaatui 11. 8. 41.

Veikko A. Hurskainen, stm., Paltamo. * 20. 12. 1917, kaatui 22. 7. 41.

VIHOLLISPESÄKKEEN VALTAUS

Vas. ylh.: Tykistön tulenjohtopaikalta tarkataan vihollisen bunkkeria . . . — TK-H. Harrivirta.

Yllä: . . . ja kohta alkaa tykistö keskityksensä bunkkeriin ampuen savukranaatteja sen eteen ja sivuille. — TK-H. Harrivirta.

Yllä: Savuverhon suojassa syöksyy iskuryhmä bunkkeria kohti tykistön murtaman piikkilankaesteen lävitse. — TK-H. Harrivirta.

Alla: Esteen ohitettuaan etenee ryhmä bunkkeria kohden. — TK-H. Harrivirta.

Yllä: Eversti seuraa adjutantteineen bunkkerin valtausta n. 3-400 metrin päästä. — TK-H. Harrivirta.

Alla: Käsikranaatteja heittämällä painetaan viimeisetkin bunkkerin puolustajat mataliksi. — TK-H. Harrivirta.

Yllä: Savu peittää vähitellen bunkkerin estäen suunnitelmallisen tulen taaempana olevista bunkkereista. — TK-H. Harrivirta.

Alla: Heti kranaattien räjähdettyä lähdetään viimeiseen syöksyyn ja pian on pesäke selvä. — TK-Viitasalo.

YÖLLINEN KAHAKKA

ryssien kanssa

TK-rintamakirjeenvaihtaja SAMPSA KORPELA

Eräänä syyskuun yönä hyökkäsivät ryssät noin 250 miehen voimalla yksikkömme komento- ja huoltoportaaseen ja repivät käsikranaateillaan sen teltan, jossa muun muassa tämän kirjoittaja parhaillaan nukkui. He olivat jätteitä siitä divisioonasta, jota olimme jo jonkin aikaa ajaneet takaa läpi laajan korpimaan ja jonka pari päivää sitten saimme lopullisesti motitettua ja lyötyä hajalleen.

Itse taistelu saarrostuksineen ja valtavine tykistökeskityksineen on asia erikseen. Samoin tientäyteinen sotasaalismäärä satoine kuolleine ja elävine hevosineen, kymmenine tykkeineen ja kenttäkeittiöineen, ansaitsee aivan oman kuvauksensa. Nyt kerron vain ryssien epätoivoisesta läpimurtoyrityksestä nukkuvan leirialueemme läpi.

Kuten jo sanoin, vastassamme ollut vihollinen oli hajoitettu, sen perääntymistiet katkaistu ja kuormasto vallattu. Sillä ei ollut enää mitään mahdollisuutta jatkaa taistelua. Korkeintaan sen metsissä harhailevat nälkäiset jäännökset voivat antautua tai yrittää pyrkiä linjojemme yli ja sitten tiettömien suo- ja korpitaipaleitten läpi »omalle maalleen». Tämä viimeksi mainittu keino tuntui heistä omituista kyllä — mieluisammalta, koskapa sitä viime yönäkin yrittivät.

Tiesimme hyvin, että takanamme olevassa metsässä oli vielä satoja iivanoita, ja sen vuoksi eilen illalla nukkumaan mennessämme olimme järjestäneet erikoisia kuulovartioita telttojemme lähettyville.

Heräsin siihen, kun eräs heistä yht'äkkiä huusi: Kuka siellä?

Vastausta ei tullut, mutta samalla alkoi joka puolelta ympäriltämme kuulua kahinaa, oksien risahtelua ja juoksevien jalkojen töminää. Telttamme tärisi ja heilui kuin pienessä maanjäristyksessä, kun jotkut pimeässä törmäsivät päin sitä ja kompastelivat sen kiinnitysnuoriin. Kello lienee ollut silloin jonkin verran yli kahdentoista.

— Kuka perkele siellä ulkopuolella kyhnää, karjaisi takaseunustalla nukkuva kapteeni järeimmällä äänellään.

Silloin se alkoi. Tuntui kuin koko helvetti olisi hetkeksi päässyt valloilleen. Pikakiväärit ja konepistoolit rätisivät aivan korvamme juuressa ja käsikranaatit räjähtelivät telttamme seiniä vasten hirvittävällä räiskeellä. Eräs niistä putosi telttamme katolle ja maatessani siinä havuvuoteellani selälläni reppu pääni alaisena näin kuinka kirkas tulenlieska repäisi koko teltan takaosan auki. Onneksi se oli viimeinen, sillä seuraavat käsikranaatit olisivat varmasti lentäneet aukosta suoraan sisään.

Sieppasin pistoolini, jonka jo illalla olin varmuuden vuoksi asettanut vierelleni, ja olin valmis heti sillä tarvittaessa paukauttamaan. Teltan takaosan repeytyneestä aukosta näin kuun ohuen sirpin loistavan taivaalla. Muuten oli säkkipimeää.

Ymmärsin, että ryssät olivat pimeän turvin yrittäneet hiipiä leirialueemme läpi ja huomattuaan tulleensa havaituksi avanneet tulen ääniä kohden. En uskaltanut ampua, kun en nähnyt mitään enkä tiennyt missä oli ryssiä, missä taas omia miehiä. Sen vuoksi pysyttelin edelleen alallani ja odottelin. Jostakin päin kuului hätääntynyt kuiskaus: »Politruk, politruk.»

Sitten meteli loppui yhtä äkkiä kuin oli alkanutkin. Hiljaisuus oli vallan kammottava. Ei ääntäkään kuulunut miltään suunnalta, ei edes teltan sisäpuolelta. Ajattelin itsekseni, että mahtaako telttakunnasta olla enää kukaan muu hengissä kuin minä.

Silloin kuulin pääni vierestä vasemmalta hiljaista kahinaa, ikäänkuin joku yrittäisi ryömiä teltan alitse sisään. Minun paikkani oli oviaukosta katsoen ensimmäinen oikealla, vasemmalla puolellani taas oli puhelinpöytä ja vasta sen toisella puolella seuraava makuupaikka, jolla nukkui lääkintämajuri W. Välittömässä läheisyydessäni vasemmalla ei siis pitänyt olla ketään teltan asukkia. Senpä vuoksi kiinnitin koko huomioni tähän ryömijään ja koetin katseillani lävistää pimeyttä nähdäkseni, mikä tulija on miehiään. Kysyäkään en uskaltanut, sillä jos siinä olisi ryssä, niin hän luonnollisesti olisi ensiksi ampunut ja sitten vasta vastannut.

Silloin muistin, että minulla oli takkini taskussa sähkölamppu ja aloin nopeasti toisella kädelläni sitä hapuroida. Vaikka olikin silloisessa tilanteessa uskallettua näyttää valoa, niin ajattelin kuitenkin sitä juuri sen verran väläyttää, että voisin päättää, iskeäkö vai ei.

En kuitenkaan ennättänyt toteuttaa aikomustani, kun olio vierelläni kysyi kuiskaten: »Onko kukaan haavoittunut?» Tunsin äänen. Se oli lääkintämajuri, joka jollakin kummallisella tavalla oli joutunut metelin alkaessa teltan ulkopuolelle ja nyt ryömi kohdaltani takaisin telttaan.

Joku vastakkaiselta puolelta myönsi haavoittuneensa päähän, ja kun majuri W. sitten taskulampullaan nopeasti tarkasti haavan, totesin hänet vänrikki R:ksi. Vamma ei kuitenkaan ilmeisesti ollut kovin vaarallinen, koskapa haavoittunut kykeni omin voimin lähtemään läheisyydessä majailevan lääkintäkersantin luo sidottavaksi. Hän poistui repeytyneestä taka-aukosta. Ovea ei enää kukaan käyttänyt.

Me muutkin aloimme hiljalleen liikehtiä, kuka etsien asetta, kuka saappaitaan. Siinä touhutessamme eläinlääkärimme, vänrikki totesi myös haavoittuneensa. Hän lähti omin avuin sidontapaikalle. Hetken kuluttua luutnantti K:kin ilmoitti haavoittuneensa päähän. Tämä tieto osoittautui kuitenkin erheelliseksi, vaikka luutnantti K:lla samoinkuin meillä muillakin oli täysi oikeus uskoa päinvastaista. Nähtyämme aamulla missä kunnossa hänen reppunsa ja manttelinsa olivat, emme olisi epäilleet hänen sanojaan, vaikka hän olisi väittänyt koko päänsä menneen. Eräs käsikranaatti oli nimittäin räjähtänyt melkein hänen reppunsa alla, jota hän piti päänaluksenaan, ja lennättänyt sen korkealle erään puun latvaoksiin. Ylös sinkoutuessaan se luonnollisesti oli aika tavalla täräyttänyt ja nytkäyttänyt K:n päätä. Ihme tosiaan, ettei hänelle sen pahemmin ollut käynyt.

Mutta rähäkkä ei loppunut tähän. Ryssät olivat tosin mellakan aikana menettäneet yhteyden toinen toisiinsa, eivätkä niin ollen kyenneet määrätietoisesti toimimaan, mutta yksitellen ja pienissä ryhmissä he vielä piileskelivät ryteikössä uskaltamatta liikkua juuri mihinkään suuntaan.

Tiesimme kyllä, että ympärillämme joka puolella oli pensasryssiä, kuulimme sen oksien risahtelusta, mutta emme pimeän aikana voineet tehdä mitään. Kuka niitä

pilkkopimeässä näki ampua, ja jos taas taskulampun avulla aikoi ryhtyä heitä etsimään, niin sai olla varma tulisesta tervehdyksestä. Annoimme siis heidän olla ja menimme nukkumaan siinä turvallisessa tietoisuudessa, ettei ryssäkään nähnyt meitä ampua.

Tosin untamme häiritsi vartiomiesten tavantakaa toistuva huuto: »Kuka siellä?» ja sitä tavallisesti heti seuraava lyhyt konepistoolisarja. Toisinaan iivanat antoivat takaisin ja silloin meteli yltyi vallan riivatunmoiseksi. Varsinkin meistä oikealla noin sadan metrin päässä käytiin erääseen otteeseen oikeata sotaa.

Tällaista rähäkkää kesti sitten koko yön. Aamulla siinä viiden tienoissa, jolloin päivä alkoi sarastaa, heräsin taas kiivaaseen ammuntaan ja ryssien kovaääniseen molotukseen. Uraahuutoja ja venäjänkielisiä komentosanoja kuului myös.

Ymmärsimme, että ryssät aikoivat nyt aamuhämärissä tunkeutua läpi maksoi mitä maksoi. He olivat nälästä ja kylmästä aivan epätoivoisia.

Sieppasimme nopeasti aseemme ja kiiruhdimme ulos. Muistin samalla erikoistehtäväni ja pyörsin hakemaan vielä valokuvauskoneeni. Joka teltasta purkautui miehiä solkenaan kuka napittaen takkiaan, kuka päästäen kivääriään varmistuksesta. Vänrikki J:kin näkyi oikea käsi siteessä ja vasemmalla pistooliaan heiluttaen häärivän joukossa kiukkuinen ilme silmissään.

Tuota pikaa oli rintama muodostettu, iivanat saarrettu ja heidän vastarintansa murrettu. Kaikki kävi niin nopeasti ja tottuneesti, että en ollut vielä saanut kunnialla unia pois silmistäni, kun pojat jo toivat ensimmäistä vankilaumaa ryteiköstä.

Heiltä aseita etsittäessä tapahtui vielä välikohtaus, joka oli vähällä käydä kohtalokkaaksi. Joku vangeista heitti nimittäin käsikranaatin keskelle joukkoa, jossa oli sekaisin sekä suomalaisia että ryssiä. Pari meikäläistä siinä viiden iivanan ohella haavoittui.

Ihme oli, että yleensä selviydyimme jupakasta näinkin vähin vaurioin. Kun myöhemmin tarkastelimme telttaamme, olimme hämmästyksestä mykkiä. Telttaan oli osunut kiväärin kuulista puhumattakaan kaikkiaan kolme käsikranaattia, jotka olivat, paitsi halkaisseet teltan kahtia, repineet sen alaosan pieniksi riekaleiksi. Sisäpuolella taas osa mantteleistamme ja huovistamme oli riekaleina. Varsinkin luutnantti K:n huopa ja vänrikki J:n eläinlääkintävälineet olivat tuusan nuuskana. Mainitut upseerit olivatkin saaneet ankarimman ryöpyn niskaansa.

Yllä: Ryssän korsukylä vanhan rajan pinnassa Suojärvellä. — TK-P. Poutiainen.
Alla: Jääkäreitä Aunuksen valtauksessa. Kaupunki häämöittää taustassa ja pojat maastoutuvat pyörineen ojaan. — Valok. E. Elo.

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

Saako kenttätykistössä asevelvollisuutensa suorittanut ja aliupseerikoulutuksen saanut myös suojeluskuntalaisena olkaimissaan käyttää aselajinsa merkkiä, tässä tapauksessa siis pommin kuvaa? Ja edelleen: saako vääpeli myös suojeluskunnassa käyttää upseerikokardia? *Tykistövääpeli.*

Saa käyttää aselajinsa merkkiä, samoin upseerikokardia.

*

Suoritettuani asevelvollisuuteni siirrettiin allekirjoittanut korpr. reserviin sekä liityttyäni suojeluskuntaan suoritin erinäisiä kursseja, joitten perusteella ja a.o. järjestyksessä suojeluskuntapiirin päällikkö korotti allekirjoittaneen sk-vääpeliksi. Kysyn erinäisten ja erilaisten tulkintojen tähden:

1) Vastaako sk-vääpelin arvo armeijan vääpelin arvoa eli olenko myös reservissä vääpeli?
2) Olenko oikeutettu sk-vääpelinä kantamaan samoja arvomerkkejä nykyisen asetuksen perusteella kuin armeijan aliupseerit? *A —*

1) Voimassa olevien määräysten mukaan vastaa sk.vääpelin arvo armeijan vääpelin arvoa, mutta on vastaava nimitys julkaistava a.o. joukko-osaston päiväkäskyssä, jolloin olette myös reservissä vääpeli
2) Olette oikeutettu, jos k.o. nimitys on ollut päiväkäskyssä.

*

Minulle on ehdotettu ja hyväksytty vuoden 1939—40 sodassa kunnostautumisesta 2 lk:n vapaudenmitali, mutta en ole vielä sitä saanut. Voisiko sitä mistään tiedustella? *Rintamalle lähtevä.*

Saatte k.o. mitalin PM:n vv. 1939—40 sodan Kunniamerkkitoimistosta (Helsinki, Kasarmink. 24) kirjoittamalla asiasta sinne. Kirjeestänne tulee selvitä nimenne (täydellisesti), synt. aikanne, kotipaikkanne ja sodanaikaisen joukko-osastonne nimi sekä nykyinen osoitteenne.

*

Onko mahdollisuus saada uutta viime sodan muistomitalia kadonneen tilalle ja miten sen voi hankkia? *Pioneeri.*

Tällä hetkellä ei ole mahdollisuutta saada uutta muistomitalia kadotetun tilalle, mutta mahd. myöhemmin.

*

Minkä arvoisena saan liittyä suojeluskuntaan, josta kersanttina erosin v. 1922?. *45-vuotias vapaustaistelija.*

Sillä arvolla, mikä Teillä nyt on.

*

Onko kanta-aliupseeri, joka on nimitetty vakinaiseksi alisotilasohjaajaksi ylempään aliupseeripalkkausluokkaan, katsottava omaavaksi palkkausluokkansa mukaisen sotilasarvon, vai pitääkö se erikseen päiväkäskyssä nimittää? Koskeeko sama reservistä suoraan nimitettyjä vakinaisia alisotilasohjaajia? *Alisot.ohj. 2861.*

Vakinaiseksi alisotilasohjaajaksi nimitetyn kanta-aliupseerin sotilasarvo määräytyy aliupseeriarvon eikä palkkausluokan mukaan. Ylennykset seuraavaan aliups.arvoon on julkaistava päiväkäskyssä. Sama koskee myös reservistä vakinaisiksi alisotilasohjaajaksi nimitettyjä.

KIRJALLISUUTTA

LOTAT SOTATOIMISSA.

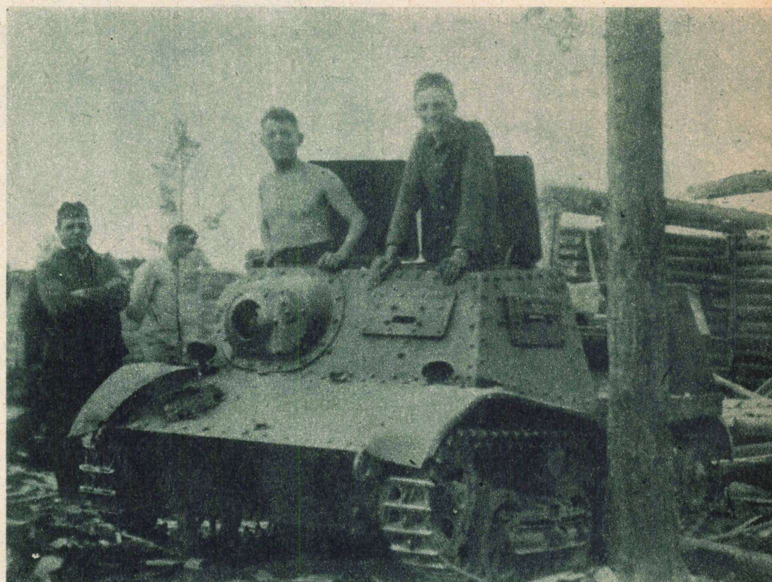
Suomen Kirjan kustannuksella on ilmestynyt lottien sodanaikaista toimintaa käsittelevä teos: *»Lotta-Svärd 1939—40»*. Teoksen julkaisija on Lotta-Svärd järjestö ja sen päätoimittaja Lotta-Svärd keskusjohtokunnan puheenjohtaja F a n n i L u u k k o n e n. Teoksen toimitussihteerin tehtävät on hoitanut toimittaja V a l m a K i v i t i e ja sen kuvituksesta vastaa maisteri E i n o M ä k i n e n.

»Lotta-Svärd 1939—40» on — kuten alkulauseessa mainitaan — syntynyt sen johdosta, että Lotta-Svärd yhdistyksen keskusjohto-

JÄLLEENRAKENNUSTYÖTÄ TÄMÄKIN!

Sallassa tuli kaupantekijäisiksi meikäläisille saaliina ryssien hökkeleitä, jotka olivat kehnoja ja siivottomia. Yllä: Koska niistä oli vain polttopuiksi, annettiin panssariaseen tehtäväksi niiden likvidoiminen. Alla: Selvää jälkeä tuli! Tankki on tullut seinien läpi toiselle puolelle.

Alla: Lopputulos panssariaseen toiminnasta oli läpikotaisin tyydyttävä.

kunnalle on yhtä mittaa saapunut niin koti- kuin ulkomailta lottien sodanaikaista toimintaa koskevia tiedusteluja. Teos ei kuitenkaan ole varsinainen historiikki lottien talvisodan aikaisesta työstä, vaan se sisältää alaotsikkonsa mukaisesti »kuvia ja kuvauksia Suomen sodasta», joihin aluksi liittyy lyhyt historiallinen katsaus Lotta-Svärd yhdistyksen synnystä ja kehityksestä. Teos tutustuttaa välähdyksenomaisissa luvuissaan lukijan lottatyön eri muotoihin. Lääkintälottia seuraamme kenttä- ja sotasairaalaan ja kuljemme heidän mukanaan sairasjunan vaiherikkaita matkoja. Muonituslottien työ Kannaksen monivaiheisten kohtaloitten aikana liukuu filminauhana lukijan silmien editse, vieläpä aivan etulinjoilla Valamon Niikkanassa ja Mantsinsaarella sotilaskotia pitäneitten lottien elämykset ovat aikakirjoihin merkityt. Kiertävät kanttiinit, työjoukkojen muonitukset rintamalla sekä sotatoimialueella, kotiseudun monipuoliset tämän alan tehtävät saavat omat lukunsa. Varusjaoston ompelimot, varuskorjaamot, pesulat ja siivouskomppaniat ovat niinikään muistetut puhumattakaan toimisto- ja viestijaoston työstä, jolloin iv- ja viestilottien seikkailut jännittävät mieltä. Lottaradistit ja kenttäposti, lahjatavarat ja ulkomainen apu ovat huomioidut unohtamatta pikkulottiakaan, jotka toivat oman arvokkaan apunsa yhteiseen työmäärään. Teoksen lopussa on omistettu luku »niille, jotka antoivat kalleimpansa» — sankarivainajille. Loppuluku antaa viitteitä lottien osuuteen jälleenrakennustyössä.

Teokseen liittyy n. parisensataa suurikokoista kuvaa, joukossa useita koko sivun kuvia. Sivuja on 288. Hinta 66:—, 92:—, 115:— ja 440.

W. S. O. Y:N UUTUUKSIA.

Iman Raguza: Moskovan hirmuvaltias. — Sala nimellä esiintyvä kirjoittaja on Stalinin maanmies, kaukasialainen, joka jo toista vuosikymmentä on oleskellut pakolaisena ulkomailla. Hänellä on ollut tilaisuus tutustua läheisesti kuuluisan diktaattorin elämänvaiheisiin aina lapsuusvuosista lähtien; kumpikin on syntynyt ja kasvanut samassa kylässä. Niinpä hänen hahmottelemansa henkilökuva antaakin lukijalle käsityksen siitä, miten Stalin on kyennyt luomaan »karriäärinsä», mitä luontaisia edellytyksiä hänellä on ollut toimintaansa, ja millainen häa perusolemukseltaan on. — Kirja on aivan erikoisesti kiinnostavan luettavaa nykypäivien suomalaiselle, joka yhä kasvavalla huolella on nähnyt Moskovan diktaattorin mahdin nousun ja nyt huojentunein mielin toteaa sen luhistumisen. — Hinta 35 mk.

Tapio Hiisivaara: Olinhan siellä minäkin. — Toimittaja Hiisivaara, äsken ilmestyneen »Saksan voitto lännessä»-teoksen tekijä, kuului talvisodassa Kannaksella kamppailleisiin joukkoihin. Hänen nyt ilmestynyt muistelmateoksensa sisältää tilanne- ja tuokiokuvia sodan jännittävimmiltä päiviltä. — 243 sivua. Hinta 30 mk, sid. 45 mk.

OTAVAN UUSIA KIRJOJA.

Håkan Mörne: Kunnian latu. Kirjailija Håkan Mörne oli sodan alkaessa Ruotsissa värväämässä vapaaehtoisia taistelun idän painajaista vastaan. Mutta uuden vuoden tullessa hän lähti itse Suomeen seuraamaan omin silmin poikiemme sisukasta taistelua. Hän suuntasi matkansa Länsi-Kannakselle ja Laatokan pohjoispuolelle. Siellä hän tapasi työssä ja toimessa eversti Polttilan, Simo Häyhän, Marokon Kauhun, kenraali Hägglundin ja muita vanhoja tuttujamme, ja kuvaa näkemänsä perusteella parroittuneita sankareitamme, joiden elämä oli tekoa eikä sanoja. Teoksen on suomentanut Sakari Jotuni. Hinta 66 mk, sid. 80 mk. — Otavan kustantama.

T. Peitsara: Suomen ja Venäjän talvisota 1939—40. *Yleistajuinen katsaus.* Yleisesikuntamajuri T. Peitsaran lyhyt yleiskuvaus talvisotaamme esittää selvin ja jykevin vedoin ankaran puolustustaistelumme pääpiirteet venäläisten hyökkäyssuunnitelmasta Kannaksen suurhyökkäykseen, maamme puolustuksen järjestelystä verisiin vastahyökkäyksiin asti ja käsittelee tilannetta sodan jälkeen sekä ulkomaista apua ja sen merkitystä. Teokseen liittyy 32 syväpainoliitekuvaa ja 3 karttaliitettä. Hinta 30 mk. — Otavan kustantama.

Väinö Valorinta: Pieni maanpuolustaja. *Kansakoulunoppilaan ohjekirja.* Oppilaiden omatoimisuuteen perustuva, lyhyt, ohjesäännön kaltainen maanpuolustuksen oppikirja. Sotilasohjaajien ja kouluttajien hyväksymä opas. 73 kuvaa ja kartaketta sekä 13 liitettä. Nettohinta 11 mk. — Otavan kustantama.

Pushkinin jälkeläinen suomalaisten vankina.

Pyhäjärven motissa joutui suomalaisten vangiksi muuan venäläinen tykistöluutnantti, joka kuulusteluissa ilmoitti nimekseen Ljef Ljevovitsh Pushkin. Kuuluisa sukunimi sai erään suomalaisen upseerin kysymään, oliko vanki mahdollisesti runoilija Aleksander Sergejevitsh Pushkinin sukua. Vanki vastasikin olevansa runoilijan pojanpojan poika. Edelleen hän kertoi olevansa ammatiltaan kemisti-insinööri ja työskennelleensä ennen sotaa Strjelnan ja Tihvinin kaupungeissa. Suuren sukulaisensa teokset hän tunsi hyvin. Niinikään hän sanoi, ettei hän koskaan ollut kuulunut kommunistiseen puolueeseen, vaan joutunut olosuhteiden pakosta asumaan ja työskentelemään kommunistisessa Neuvostoliitossa. Vastedes hän haluaisi elää vaikkapa Suomessa.

Kolme virolaista urheilijaa kadoksissa.

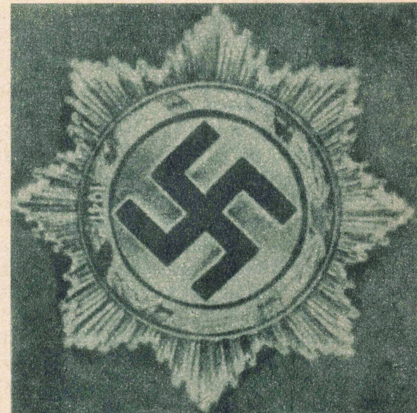
Riian saksalainen lehti kertoo, että GPU:n toimesta pidätettiin viime kesäkuussa kolme tunnettua virolaista urheilijaa, joista myöhemmin ei ole kuultu mitään. Täten on syytä pelätä heidän tulleen murhatuiksi tai karkoitetuiksi. Nämä urheilijat ovat Palusalu, joka v. 1936 tuli olympiamestariksi vapaapainissa, v. 1939 maailmanmestariksi kreikkalais-roomalaisessa painissa tullut Johannes Kotkas sekä v. 1938 Euroopanmestari kuulantyönnössä Johannes Kreek.

Kunnostautunut laivue.

Syyskuun 24. pnä vietti majuri G. Magnussonin laivue »siellä jossakin» juhlia saavutettuaan edellisenä päivänä 7 ilmavoittoa, joten se tuli tässä sodassa ampuneeksi 101 ryssän konetta. Talvisodassa sama laivueen tilillä oli 189 viholliskonetta. Yhteismäärä on siis 290, ja laivueen henkilöstö tekee parhaansa saadakseen kolmesataa täyteen, ellei se ole sitä jo tehnytkin lehtemme ilmestyessä.

Kunnian kentiltä kotiseudun multiin.

Kenttäjoukkojen Esikunnan tiedoitus: Kenttähautausmaihin haudatut sankarivainajat tullaan ilmojen kylmettyä Puolustusvoimain toimesta siirtämään kotiseudulle, mikäli omaiset sitä toivovat. Toivomus ruumiin siirtämisestä on ensi tilassa jätettävä paikallisen suojeluskunnan esikuntaan. Toivomuksen on oikeutettu esittämään vainajan lähin omainen. Tämä siirto koskee ainoastaan nyt käynnissä olevassa sodassa kaatuneita sankarivainajia.

»SAKSAN RISTI», uusi kunniamerkki, josta viime numerossa mainitsimme, on yläkuvatun näköinen.

Hollannin hallitsijahuoneen omaisuus takavarikoitu.

Turvallisuuslaitoksen ylikomissaari on määrännyt takavarikoitavaksi Hollannin miehitetyillä alueilla olevan Oranien-Nassaun hallitsijahuoneen jäsenten omaisuuden. Takavarikointi perustuu asetukseen sellaisten henkilöiden omaisuuden takavarikoimisesta, jotka harjoittavat Saksalle vihamielistä toimintaa. Myöskin ilmoitetaan, että kuningatar Vilhelmiina suljetaan pois uuden Euroopan yhteydestä sen vuoksi, että hän on liittynyt bolshevistis-kapitalistiseen rintamaan.

»VIHOLLINEN ON MURSKATTU...»

(Jatkoa sivulta 1320.)

täydentyy punaisen armeijan viimeisten valiodivisioonien, todella taistelukelpoisen voimaryhmän tuho. Saksalaiset ilmoittavat tähän mennessä ottaneensa jo yli 350 000 vankia ja niiden luku kasvaa tulvana.

Nämä suuret saartotaistelut kuuluvat nyt ratkaisevien sotatoimien uudessa vaiheessa jo kauaksi rintamantakaiseen tilanteenselvittelyyn. Liittolaisjoukkojen 1 200 km:n pituinen rintama vyöryy kaikkialla itäänpäin Valdain ja Asovanmeren välillä. Saartotaisteluja ei enää tarvita, sanotaan Berlinissä, nyt on vain edettävä ja käytettävä voitot nopeasti hyväksi. Tosin neuvostovallalla on vielä reservejä, mutta ei enää täysin taistelukelpoisia, eikä niiden murskaaminen tuota vaikeuksia.

Näin on tullut myöskin punaisen pääkaupungin vuoro. Saksalaiset uhkaavat Moskovaa luoteesta, lännestä, lounaasta ja etelästä. Rengas puristuu yhä lähemmäksi, se on saavuttanut Borodinon historialliset taistelukentät, joilla Napoleonin suuri armeija ja Kutusovin joukot mittelivät voimiaan.

Moskovassa vallitsee hätä ja kauhistus. Pravda kehoittelee väestöä puolustamaan kaupunkiaan, mutta neuvostohallituksen herrat poistuvat sieltä ja diplomaattikunta seuraa mukana jonnekin itään päin. Ja Englannissa sekä Amerikassa pidetään tilannetta pahana sekä vaaditaan avunannon tehostamista. Canterburyn arkkipiispa on taas rukoillut punaisen armeijan aseiden menestykseksi, mutta ainakaan tähän saakka noita rukouksia ei ole kuultu. Nehän on luettu sivistyksen ja uskonnon vihollisten puolesta.

Helsingissä, lokakuun 14. pnä 1941.

Romanian armeijan menetykset.

Romanian päämaja on antanut seuraavan yleiskatsauksen Romanian rintaman taisteluihin lokakuun alkuun mennessä: Sodan puhkeamisesta lähtien olemme ottaneet yli 60 000 vankia. Me olemme menettäneet kadoksiin joutuneina tasaluvuin 15 000 miestä, joista 7 000—8 000 on pidettävä kaatuneina ja loppuja vangiksi joutuneina. Sitäpaitsi on miehistämme 76 000 haavoittunut, niistä noin 80 % lievästi. Sen sijaan vihollinen on rintamallamme menettänyt 70 000 miestä kaatuneina ja noin 100 000 haavoittuneina. Me olemme tuhonneet 553 vihollliskonetta ja itse menettäneet 120 konetta. Sotasaaliksi olemme saaneet paljon suuremmat määrät materiaalia ja ammuksia. Tähän mennessä on yli 90 % laskuvarjohyppääjistä ja selustaamme lähetetyistä terroristiosastoista saatu kiinni. Mitkään sabotaashihankkeet eivät ole tuhonneet ammusjunia, siltoja tai tehtaita. Ploestissa sattuneet vauriot eivät kohoa 300 miljoonaan leihin saakka.

PARTA POIS! Aina kun sotahommilta liikenee aikaa, poistavat pojat partapehkonsa, ettei luulla ryssäksi.

4 000 kirjaa laivastolle.

Angiolina on nimeltään muuan italialainen tyttö — Rooman taideakatemian erään professorin tytär —, joka näinä päivinä on saanut vieraakseen itsensä laivaston alivaltiosihteerin, amiraali Riccardon. Tämä toi 14-vuotiaalle tytölle 60 italialaisen sukellusveneen miehistön kiitokset kaikesta, mitä tyttö heidän hyväkseen oli tehnyt.

Angiolina lahjoitti näet kaikki säästönsä laivastolle ja ryhtyi keräämään kirjoja sukellusveneiden miehistölle. Nuoruudestaan huolimatta hän osasi järjestää keräyksensä erinomaisesti ja lyhyessä ajassa hän sai kokoon 4 000 kirjaa, jotka hän jakoi 60:ksi kiertäväksi kirjastoksi, jotka nyt ovat aloittaneet kiertokulkunsa sukellusveneissä.

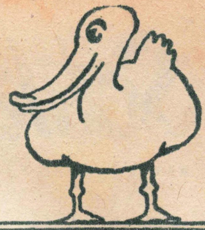
NEUVOKAS SOTURI. Heti taistelun laattua ryhtyy sotilas keittämään teetä kytevillä raunioilla. — TK.-Blomberg.

RYMY-EETU TYKKITULESSA

JOUTOHETKIEN RATOKSI

Toimittaja Korpraali Visa Vekkuli. — — Osoite Hakkapeliitan toimitus, Helsinki, Kaivokatu 6

KUVARUUTU-ARVOITUS

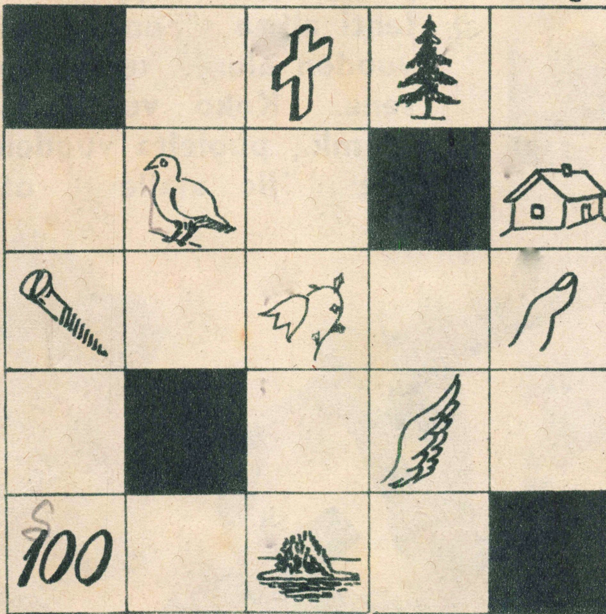
Anna kuville oikeat nimitykset ja ota kustakin kuvasta alkukirjain, niin saat selville kerakkeet. Täytä sitten ruudukko allaolevien selitysten mukaan, niin saat ratkaisun selville.

Vaakasuoraan.

1. Jää monelle haavoittuneelle sotilaalle.
2. Mennyttä ilmaiseva.
3. Morsian sulhaselle.
4. Sotilaan vehkeitä.
5. Sana johon on yksinoikeus suomalaisilla.

Pystysuoraan.

1. Keväisiä ituja.
2. Kehoittava pikkusana.
3. On rahamies.
4. Puvusto.
5. Ei kukaan muu.

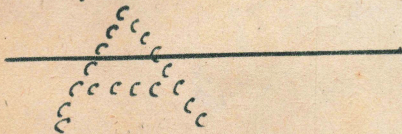
KUVA-ARVOITUS

Mikä tilaisuus kätkeytyy ylläolevaan ongelmaan?

PIKKUONGELMIA

1. Mitä tavallisesti tehdään, kun ei erikoisempaa aihetta ole syyksi? Selviää ylläolevasta.

2. Yllä olevassa on jokaisen sotilaan eräs velvollisuus rivissä ollessaan. Mikä se on?

*

3. Miten lähettiläskin joutuessaan paperille kaksi kertaa muodostaa täydellisen lauseen?

4. Heinä (1) se (2) alkaa, johon upposin ja tulin perin likaiseksi. Kotiin tultua sain avun (3) ja vedestä ja olin puhtoinen.

Mikä sama sana asetettuna n:oilla 1—3 merkittyihin aukkoihin vieressä olevaan kertomuksen »otteeseen» tekee ajatuksen täydelliseksi?

*

5. Minkä »kirkonrakentajan» kaksi ensimmäistä kirjainta muodostaa vanhan ruotsalaisen rahan?

*

6. Missä määrin alueita on liitetty Saksaan vuosina 1938—39?

*

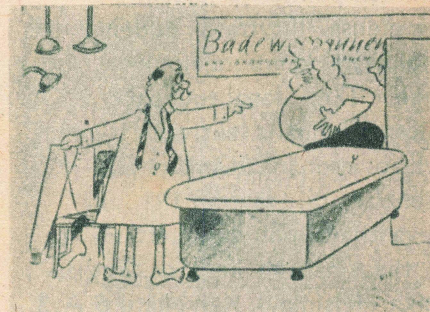
7. Mikä taistelu voi olla kosijoiden välillä ja Alaskassa kävijöillä?

Olipa onni.

— No niin, nyt hän on leski! Olipa onni, etten mennyt aikoinani hänen kanssaan naimisiin, muuten olisin jo nyt siis kuollut.

(Das Illustrierte Blatt)

Ei usko ennenkuin koettaa.

— — — Tietenkin tarkoitan sitä! Tuokaa äkkiä lämmintä vettä, vai luuletteko, että ostan kylpyammeen ennenkuin olen sitä perusteellisesti kokeillut?

(Das Illustrierte Blatt)

Leipurissa.

»Äiti lähetti terveisiä ja käski sanoa, että ne eiliset korput olivat kivikovia.»

»Sano äidillesi, että me olemme paistaneet korppuja, ennenkuin hän oli syntynytkään!»

»Ehkä me saimme sitten juuri niitä.»

Aina parempi.

»Minun setäni Amerikassa omistaa miljardin.»

»Mutta minun setäni omistaa Helsingissä biljardin.»

NYT ON ILMESTYNYT

»SOTILASPOJAN»

ensimmäinen näytenumero, joka jaetaan osastojen kautta ilmaiseksi sotilaspojille. Tämä kaikkien sotilaspoikien ja muidenkin reippaiden miehenalkujen lehti alkaa säännöllisesti ilmestyä ensi vuoden alusta kerran kuussa 16-sivuisena. Koko vuosikerran hinta on 20 mk., puolelta vuodelta 10 mk. Lyhyemmälle ajalle ei oteta tilauksia.

Kun nyt pojat ovat saaneet kauan kaipaamansa oman äänenkannattajan, on kaikkien poikien ja heidän vanhempiensa liityttävä uuden tulokkaan kannattajajoukkoon. Tämä tapahtuu parhaiten tilaamalla lehti sotilaspoikaosaston määräämältä asiamieheltä tai täyttämällä allaoleva tilauslippu ja lähettämällä se tilausmaksun kera os. Sotilaspoika, Helsinki, I. Kaivokatu 6. A. 3.

Kustannusosakeyhtiö Otavan syväpaino, Helsinki, 1941.